

ZPRÁVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Květen 2003

Ročník XIII

Číslo 5

OBSAH

Rozhovor měsíce

České firmy musí následovat1

Aktuality

Ministr životního prostředí udělil
certifikát „Ekologicky šetrný výrobek“
dalším třem produktům4
Ochrana přírody v novém hávu5
Nová lanovka na Sněžku by byla
precedentem do budoucna6
MŽP obdrželo další hodnocení NP Šumava ...7
Informace o výsledcích jednání
Ústřední povodňové komise.7
Dosavadní výsledky měření v okolí
Spolany neprokázaly výrazné znečištění8
Vláda schválila využívání bioplynu9
4. jednání Řídicí rady projektu
Vyhodnocení katastrofální povodně10
Ministr Ambrozek
v Královéhradeckém kraji10

Evropská unie

Evropská unie a environmentální rizika11
EU a obnovitelné zdroje energie12

Informujeme

Využití energie větru u nás a ve světě13
Projekty technické asistence
rozvojovým zemím.16
Obchod s ohroženými druhy živočichů
a rostlin se kontroluje už 30 let18
Kancelář ČIŽP na ruzyňském letišti
kontroluje pašeráky.19
Celoevropská strategie biologické
a krajinné rozmanitosti naplňuje
Úmluvu o biologické rozmanitosti20
Ve zdravých městech již žije více
než desetina obyvatel republiky21
Projekt Zdravé město.22

Jak to vidí

Člověk je součástí krajiny.24

Představujeme

Praze hrozí vyškrtnutí ze seznamu UNESCO ..26
Cena Bestia triumphans za období
2000 - 2001 vyhlášena26

Důležité webové adresy III.28

Ing. Eva Tylová, pověřená vedením ČIŽP, předvádí na tiskové konferenci novinářům zabavené sako z krajty mřížkované, jehož prodejní cena v obchodě činila 60 000 Kč. K článku na str. 18 Foto Jana Plamínková

České firmy musí následovat

Rozhovor Jany Plamínkové s Ing. JUDr. Tomášem Novotným, náměstkem ministra životního prostředí a ředitelem sekce zahraničních vazeb

Co vše spadá do sekce zahraničních vazeb, kterou na MŽP vedete?

Chtěl bych zde zdůraznit, že MŽP má ze všech resortů a institucí v ČR nejrozsáhlejší a nejnáročnější zahraniční vztahy (samozřejmě s výjimkou ministerstva zahraničních věcí). Je to dáno charakterem životního prostředí, které nezná hranic, a také důrazem, který je na tuto oblast kladen především státy EU a mezinárodními institucemi.

Na MŽP jsem od poloviny prosince loňského roku. V současné době se úsek, který vedu, dělí na čtyři odbory a na samostatné oddělení, které se zabývá výjezdy a zahraničním protokolem.

Prvním odborem je odbor integrovaného financování, který má na starosti z mého pohledu tu nejzásadnější agendu, což je správa fondů Evropské unie a obecně zajišťování zahraničních prostředků pro financování investičních projektů v ČR v oblasti životního prostředí.

Druhým odborem je odbor evropské integrace, který se zabývá otázkami harmonizace české legislativy s legislativou Evropské unie v oblasti životního prostředí a implementací evropských zákonů – ať již se jedná o Naturu 2000, problematiku IPPC, odpadů z obalů atd. Zdálo by se, že tento proces

skončí naším vstupem do EU, ale není tomu tak, protože bude následovat naše přímá účast na tvorbě práva EU v oblasti životního prostředí, včetně naší pravidelné účasti v orgánech Evropské komise. Pravidelná účast úředníků MŽP začne již od května letošního roku a rok před vstupem budeme v roli pozorovatelů. Neznamená to, že

tento odbor udělá za MŽP veškerou agendu ve vazbě na Evropskou unii, ale určitým způsobem tuto oblast zastřešuje a koordinuje. Odbor evropské integrace má rovněž na starosti bilaterální vztahy se zeměmi EU.

Třetím odborem je odbor globálních vztahů, který má na starost bilaterální vztahy se zeměmi mimo EU. Je zde i rozsáhlá agenda mezinárodních smluv, protože odbor globálních vztahů zajišťuje naši účast a koordinaci našich aktivit v rámci OSN, OECD a dalších mezinárodních organizací, které se zabývají problematikou životního prostředí. Agenda mezinárodních smluv je velice rozsáhlá.

Zároveň v nejbližší době zřejmě vznikne v rámci tohoto odboru nové oddělení ochrany klimatu, které bude za Ministerstvo životního prostředí zastřešovat problematiku účasti ČR na procesu Kjótského protokolu. Ten stanovuje principy obchodování s emisemi CO₂ a zlepšení kvality ovzduší. Tato agenda je také velmi rozsáhlá, začínají se stanovovat základní principy a je opravdu nutné, aby ČR a Ministerstvo životního prostředí v tom vyvinuly podstatné aktivity. Oddělení bude za Ministerstvo životního prostředí koordinovat vyjednávání se zeměmi Evropy při obchodování s emisemi CO₂. Doposud tato agenda byla na MŽP roztroušena do více úseků – v rámci odboru ekonomiky, odboru ovzduší i v rámci odboru globálních vztahů. Patří sem vztahy se Světovou bankou, kde je pro tento účel vytvořen Uhlíkový fond, což bude jedna z oblastí obchodu. Bude se obchodovat bilaterálně s jednotlivými zeměmi. Zároveň Světová banka nabízí pro Českou republiku profinancování projektů v oblasti obnovitelných zdrojů energie, neboť by tím následně po roce 2008, až se začne s emisemi obchodovat, získala sama kredity. Nicméně ČR tím získá okamžité finanční prostředky na zlepšení stavu v oblasti obnovitelných zdrojů energie.

Posledním odborem je odbor strategií...

Ano, ten přešel do úseku zahraničních vztahů 1. 1. 2003. Nejdůležitějším důvodem je to, že hlavní strategické kroky v oblasti životního prostředí jsou významně určovány mezinárodní agendou a mezinárodními závazky, ať už jde o konferenci v Johannesburgu, nebo v květnu konanou vrcholnou evropskou konferenci v Kyjevě. Hlavním tématem v tomto odboru je nyní jednoznačně problematika udržitelného rozvoje. Připravujeme pro vládu materiál, podle něhož by měla vzniknout Rada pro udržitelný rozvoj a v jejím rámci by měla být připravena Národní strategie udržitelného rozvoje. Zde jsme trochu zaspali, protože většina států už ji má.

O Radě pro udržitelný rozvoj jsme měli velký článek v čísle 3. Jak to s ní vypadá v současné době?

Jak jsem řekl, připravuje se materiál na vládu. Jsou tam z mého pohledu zbytečné znaky resortismu. Struktura je navržena tak, že by předsedou Rady pro udržitelný rozvoj byl místopředseda vlády Mareš – především proto, aby ostatní resorty nevnímaly Radu jen jako věc životního prostředí, i když životní prostředí jednoznačně dominanci v té oblasti má. Ale je tam i ekonomický a sociální pilíř. Místopředsedy Rady by měli být ministr životního prostředí, ministr financí, resp. ministr průmyslu a obchodu (zde jsou ještě určité dohady) a ministr práce a sociálních věcí. Jsou zde partikulární zájmy a obavy některých ministerstev, zejména Ministerstva pro místní rozvoj, aby nepřišly o kompetence a aby za každou cenu u toho byly i další resorty. Jde o přístup na úkor věcné problematiky, který zdržuje přípravu materiálu, ale jde jen o marginální problémy. Materiál by měla schválit vláda v průběhu dubna (*čili v době, kdy čtete tento Zpravodaj, už by Rada měla být ustavena, pozn. red.*).

Strategie udržitelného rozvoje měla být hotova už před konferencí v Johannesburgu. Nebyla. Kdy tedy bude?

Termín je stanoven na polovinu roku 2004. Myslím, že jde o nejzazší možný termín, protože základní materiály jsou k dispozici. Jednu verzi zpracoval Český ekologický ústav, další zpracoval tým okolo prof. Moldana... To budou výchozí materiály pro Radu pro udržitelný rozvoj, která bude mít řadu pracovních skupin.

Jaké hlavní úkoly stojí před vaší sekci? Předpokládám, že velká část z nich souvisí s faktem, že máme být za rok přijati do EU. Co konkrétně musí resort životního prostředí udělat před vstupem do EU?

Svou hlavní roli vidím v přípravě na administraci fondů Evropské unie. Od příštího roku budou u nás fungovat dva fondy EU, a to Kohezní fond a Strukturální fondy. Z Kohezního fondu přijdou asi 3,5 mld. Kč ročně, ze Strukturálního fondu pro životní prostředí asi 1 miliarda Kč. Kofinancování české strany přinese další 1,5 mld Kč.

Fondy Phare a ISPA skončí?

Ano, ty skončí. Přesněji, skončí přijímání projektů, implementace bude ještě několik let pokračovat.

Pro srovnání, jaký objem finančních prostředků přinášely?

ISPA přinášela ročně 1,2 mld. Kč. Trvala od roku 2000 a rozsah měla až do roku 2006, takže v ní bylo celkem 7 mld Kč. Co nevyčerpáme do vstupu, to se už přesune do Kohezního fondu. Podařilo se nám ale jít v případě fondu ISPA nad rámec alokací, protože v letech 2000 až 2002 jsme se dostali na 4,5 mld Kč. Všechny projekty byly z oblasti ochrany vod, což bude i naše priorita pro Kohezní a Strukturální fond. Především zde máme vyhodnoceno, že by se zde mělo investovat kolem 80 – 90 mld Kč do roku 2010. Jak známo, máme sjednané přechodné období pro obce nad 2000 obyvatel, kde se do roku 2010 musíme dostat do souladu se Směrnicí o ochraně městských odpadních vod. To znamená, že 90 % prostředků, které přijdou, budeme směřovat do oblasti ochrany

vod. I jiné oblasti jsou důležité, ale u vod je ten finanční závazek absolutně nejvyšší. Připravili jsme proto koncepci přípravy na Kohezní a Strukturální fond, která obsahuje asi 39 úkolů pro celý resort.

Dominantním prvkem koncepce je větší spolupráce s regiony, protože regiony mají blíž k městům a obcím a všechny projekty by měly být zastřešeny sdružením měst a obcí. Dnes už existuje seznam aglomerací v oblasti ochrany vod, které nejsou v souladu s požadavky EU. Do konce pololetí by se měly vytvořit pracovní skupiny v regionech ze zástupců MŽP, SFŽP a kraje, které by oslovily jednotlivá města a obce, aby vytvořily sdružení s napojením na čistírnu, která se bude stavět či rekonstruovat. Zkrátka půjde o daleko aktivnější přístup a o to, aby byly prostředky opravdu cíleně vyčerpány právě na obce a města nad 2000 obyvatel. Připojit se samozřejmě mohou i menší obce, ale prvořadé musí být plnění našeho závazku vůči EU. Nezbyvá nic jiného než ve spolupráci s regiony oslovit města a obce, které jsou v regionálních seznamech, a navrhnout jim strukturu projektu, výši finančního zabezpečení a jeho strukturu. Zpravidla jde 70 % z fondů EU, 20 % zabezpečí města a obce s tím, že jim MŽP případně pomůže se získáním úvěru na financování či při proplacení úroků z úvěrů, a dalších 10 % zajistí stát přes rozpočet resortu či přes SFŽP. Čili bude zde 80 % peněz z dotací.

Má-li už obec peníze z fondů ISPA či Phare, tak je dočerpána na celou akci, nebo se vše postupně převede na nové fondy?

Projekty z ISPA a Phare jsou uzavřené. 1. dubna bylo poslední datum pro předložení projektů na program ISPA. Další projekty už budou „překlopeny“, do žádostí o pomoc z Kohezního či Strukturálního fondu.

Jak se tyto fondy liší?

Kohezní fond financuje velké projekty nad 300 milionů Kč, s mírou kofinancování až 85 % (v praxi to bývá o 10 – 15 % méně). U strukturálních fondů je podíl kofinancování menší, 50 – 60 %, na druhou stranu tam není limit ve výši nákladů. My počítáme s limitem ve výši cca 30 mil. Kč. Podaří-li se v mikro-regionu dát dohromady města a obce na výstavbu jedné čistírny či více čistíren odpadních vod tak, že náklady přesáhnou 300 mil. Kč, půjde žádost do Kohezního fondu, jinak půjde v rámci Strukturálního fondu. Aktivní přístup je jediná možná cesta, jednal jsem už s hejtmany i s řediteli krajských úřadů. Kraje by zde měly hrát svoji roli.

Sektorový operační program Životní prostředí byl sloučen se sektorovým operačním programem Doprava. Proč, a kolik místa v novém programu vůbec zbude pro životní prostředí?

Zásadní problém pro životní prostředí zde nevzniká. V rámci tohoto programu se předkládají projekty na Strukturální fondy, zatímco projekty spadající pod Kohezní fond jsou v resortu automaticky. Sektorový operační program Životní prostředí se nejprve vybojoval přes velký tlak Ministerstva pro místní rozvoj, krajů a Evropské komise, před 1,5 rokem na úřednické úrovni. Ve finále došlo k jednání tehdejší náměstkyně Motlové a mne s náměstkem Teličkou a náměstkem Sajdou z MMR, kdy jsme je přesvědčili, že náš resort, který má tříleté zkušenosti s fon-

dem ISPA a má vybudované administrativní struktury, by měl administrovat Fondy EU. Politika životního prostředí je v EU jedna ze zásadních. Nakonec jsme přesvědčili jednotlivé účastníky, že jsme schopni připravit sektorový operační program a že se tedy nebude rušit. V té době bylo sektorových operačních programů sedm a těsně před jejich schválením na vládě počátkem letošního roku se ve velké míře začaly objevovat hlasy, že by Sektorový operační program Životní prostředí i Doprava měl být zrušen, protože tato dvě ministerstva už mají Kohezní fond, a že by peníze měly jít krajům a dalším ministerstvům. Vznikla zde opět intenzivní kompetenční bitva a nakonec se podařilo dosáhnout, že se tyto dva operační programy sloučily do jednoho, nicméně bez jakékoli změny – jsou zde stejné prostředky, stejné priority, a dokonce MŽP je řídicím orgánem, takže my jsme pro Brusel styčným ministerstvem i za dopravu...

Čili se to jen přejmenovalo na Operační program Infrastruktura?

Přesně tak. Nakonec jsme vyhráli, ale účelový odpor, který kladlo Ministerstvo pro místní rozvoj, aby si uchovalo gesci nad větším množstvím prostředků (zastřešuje totiž společný regionální operační program prostředků pro kraje v rámci Strukturálního fondu), byl dosti silný. Málem jsme kvůli němu přišli my a Ministerstvo dopravy o gesci dozor nad uvolňováním finančních prostředků v životním prostředí a v dopravě, což jsou dvě velmi významné oblasti v rámci politiky EU.

Vraťme se k Johannesburgu. Závěry z konference jsou poněkud rozpačité, mnoho věcí se nepodařilo. Vyplývá pro nás vůbec něco konkrétního?

Klíčovým tématem byl udržitelný rozvoj a rozšíření agendy nejen na oblast životního prostředí (ekologické daně, změny v chování spotřebitelů i podniků, menší spotřeba zdrojů – vše úkoly z hlediska standardů lidského chování na desetiletí), ale věnovala se pozornost i ekonomickému a sociálnímu pilíři, čili přerozdělování zdrojů mezi bohatým Severem a chudým Jihem.

S tím souvisí otázka rozvojové pomoci, na níž se ČR rovněž podílí, byť jen malými prostředky. Z pohledu závazků ČR tam kromě otázky národní strategie udržitelného rozvoje nic podstatného nepřibýlo, na rozdíl od zasedání v Rio de Janeiro v roce 1992. Nebyly přijaty žádné základní nástroje, které by pomohly k vynucování změny přístupu od spotřebitelské společnosti k orientaci na obnovitelné zdroje a další aspekty udržitelné společnosti. Bohužel tam zvítězil tlak hlavních donátorů, tedy především USA, aby ústupky v této oblasti byly minimální a nebyly žádné konkrétní nástroje. Příkladem může být Kjótský protokol, který jasně stanovuje ekonomické principy, jak celosvětově snížit emise CO₂. Současná americká administrativa odmítla přistoupit i ke Kjótskému protokolu. Nyní ale už chybí jen přistoupení Ruska, a v tom okamžiku se přesáhne procentuální podíl států, které podepsaly Kjótský protokol.

A podepíše Rusko?

Ano, je to velmi pravděpodobné. Bude to fungovat i bez USA, nicméně jejich současná politika vůči životnímu prostředí není dobrá.

Poslední věc. Naše zahraniční pomoc se soustřeďuje na dva druhy projektů: jedno jsou projekty čistší produkce, druhé vyhledávání a průzkum ložisek nerostných surovin a geologické mapování. Projekty čistší produkce mají i při malých nákladech velké výsledky, ale proč ta podpora průzkumu ložisek nerostů? Mám pocit, že v rozvojových zemích existuje spousta ožehavějších problémů, třeba s vodou či odpady...

Jsem na Ministerstvu životního prostředí tři měsíce a soustředil jsem se zatím hlavně na rozhýbání fondů EU, do této agendy jsem zatím tolik nepronikl. Každá složka naší rozvojové pomoci by ale měla být navázána na následnou nabídku českých firem v té oblasti. My sice poskytujeme rozvojovou pomoc, ale kvůli chybějící mezisektorové komunikaci Ministerstvo

průmyslu a obchodu, které má na starosti podporu exportu, jen minimálně využívá toho, že poté, co naši experti ložisko zmapují, tam naše firmy hned mohou podat nabídky. Přesto, že my jim ty informace poskytujeme. V této oblasti vidím svůj úkol v tom, že jakákoli rozvojová pomoc by měla vést k informaci na obchodních odděleních a podnikům o možnostech participace, které v území vznikají. Větší diverzifikace projektů by jistě byla vhodná. Pomoc ale vychází i z toho, v čem je naše republika dobrá a co poptávají rozvojové země. V oblasti technologií je ČR velmi silná a je škoda, že nenásleduje okamžitě nabídka českých firem. To bych chtěl změnit.

Děkuji za rozhovor.

31. 3. 2003

Ministr životního prostředí udělil certifikát „Ekologicky šetrný výrobek“ dalším třem produktům

Ministr životního prostředí předal dne 28. března 2003 další certifikáty Ekologicky šetrný výrobek třem produktům dvou českých výrobců. Ekoznačka „Ekologicky šetrný výrobek“ se navíc objevila na nových druzích výrobků - certifikát získal k životnímu prostředí šetrný posypový materiál od firmy Lias a dva typy plastových trubek od firmy Pipelife-Fatra.

V kategorii výrobků „Zdrsňující posypové materiály z lehkého kameniva pro zimní údržbu pozemních komunikací“ získává ekoznačku produkt firmy LIAS Vintířov:

- **EKOGRIT posypový materiál z lehkého kameniva** (ekoznačka č. 31-01)

Firma LIAS Vintířov vyrábí tento produkt jako vhodnou ekologickou alternativu k dosud nejčastěji používaným klasickým posypovým materiálům. Je vhodný pro zimní údržbu chodníků, pěších zón, parkových cest nebo historických částí měst. Ocení jej i automobilisté, kteří tento materiál ve speciálních obalech mohou snadno vozit v kufrech svých aut.

Eko značka EŠV dává spotřebiteli záruku, že na základě ekologického hodnocení vlastností výrobků jsou u označeného výrobku minimalizovány nepříznivé vlivy na životní prostředí a přírodní zdroje. Měla by zvýšit kredit těchto výrobků a vytvořit poptávku spotřebitele a souměření mezi výrobci. Propůjčení ochranné známky neznamena, že daný výrobek je pro životní prostředí naprosto neškodný. Musí však být zárukou, že jednotlivé složky životního prostředí jsou jím negativně ovlivňovány mnohem méně, než jinými výrobky se srovnatelnými užitnými vlastnostmi.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

V kategorii výrobků „Trubky, tvarovky a potrubní systémy z polyolefinů“ získávají ekoznačku „Ekologicky šetrný výrobek“ dva produkty firmy PIPELIFE-FATRA Otrokovice:

- **Trubky z polyetylenu 80 a polyetylenu 100, určené pro tlakové rozvody pitné a užitkové vody a rozvody topných plynů** (ekoznačka č. 29-03)
- **Trubky a tvarovky z polypropylenu – PRAGMA, určené pro kanalizační systémy** (ekoznačka č. 29-04)

Firma PIPELIFE-FATRA uplatňuje certifikovaný systém řízení jakosti (ISO 9000) a systém environmentálního managementu (ISO 14 000) podle příslušných mezinárodních norem. Ve své deklaraci o zpětném odběru firma uvádí, že umožňuje svým odběratelům vrátit zbytky trubek zpět do výrobního závodu, kde následně zajišťuje jejich zpracování.

Kontakty:

LIAS Vintířov, Lehký stavební materiál, k.s.

357 44 Vintířov

Ing. Rudolf Borýsek (ředitel)

Ing. Bořivoj Vodička (obchod a marketing)

PIPELIFE-FATRA, s.r.o.,

Kučovaniny 1778, 765 02 Otrokovice

Ing. Jiří Mítek (výkonný ředitel)

Další informace:

<http://www.ceu.cz/esv>

<http://www.liapor.cz>

<http://www.pipelife.cz>

<http://www.gen.gr.jp>

<http://ekolist.cz/zd-ekozn.shtm>

<http://www.ekospotrebitel.cz>

Ochrana přírody v novém hávu

V únorovém čísle letošního Zpravodaje jsme uveřejnili rozhovor s náměstkem ministra životního prostředí a ředitelem sekce ochrany přírody a krajiny RNDr. Ladislavem Mikem, Dr. Hovořil v něm o organizačních změnách, které hodlá udělat v rámci své sekce, aby z ní vytvořil co nejefektivnější fungující systém. Ke změnám došlo 15. března. Podívejme se na ně podrobněji.

„Věnoval jsem obsáhlý prostor analýze toho, co vše mají jednotlivé odbory sekce zajišťovat, jak je to zajištěno, jak funguje komunikace mezi jednotlivými odbory a jaké nové úkoly před MŽP stojí zejména se vstupem do EU,” komentuje důvod změn náměstek Miko. „Na základě vyhodnocení těchto vstupů a po seznámení se s běžnou agendou ministerstva jsem dospěl k názoru, že stávající struktura sekce není vyhovující a že zejména poněkud nedostatečně kapacitně zajišťuje veškeré agendy a aktivity související s implementací evropských směrnic a některých mezinárodních úmluv. V rámci české legislativy zase vznikaly určité dvojkolejnosti v řízení. Pokusil jsem se problémy vyřešit návrhem nové organizace sekce.”

Do sekce původně patřily tři odbory – odbor ochrany přírody, odbor ochrany lesa a odbor ekologie krajiny. Výraznými změnami prošly všechny tři.

Z původního odboru ochrany přírody vznikl **odbor zvláště chráněných částí přírody**, který vede RNDr. Alena Vopálková. Má tři oddělení: **oddělení maloplošných zvláště chráněných území, oddělení velkoplošných zvláště chráněných území a oddělení druhové ochrany**, které je zřízeno úplně nově. „Územní ochrana je reflexí našeho návrhu zákona č. 114, kde předpokládáme vznik Správy ochrany přírody s územní působností právě u velkoplošných zvláště chráněných území”, vysvětluje náměstek Miko. Název odbor ochrany přírody nezůstal zachován jenom proto, že zákon rozlišuje obecnou a zvláštní ochranu přírody a tento odbor se bude majoritně věnovat zvláštní ochraně přírody s jedinou výjimkou, a tou je obecná ochrana druhů. Další významnou změnou je to, že do oddělení velkoplošných chráněných území byla převedena část původního odboru ochrany lesa, která se věnovala péči o les v národních parcích. Tím došlo ke sjednocení řízení národních parků, protože veškerou problematiku národních parků nyní řídí toto oddělení.

Nově vznikl **odbor mezinárodní ochrany biodiverzity**, jehož ředitelem je RNDr. Petr Roth, CSc. „Tento odbor je dočasný, jeho úkolem je zejména připravovat vše, co je potřeba k vytvoření soustavy Natura 2000 v ČR – především jde o implementaci evropských směrnic o stanovištích a o ptácích”, podotýká náměstek Miko a odhaduje, že tento proces může trvat asi šest let. „Není naším zájmem, aby se evropsky chráněná území zahrnutá do soustavy Natura nějakým způsobem odlišovala od všech ostatních. Proto je zákon č. 114 navrhuje začlenit – s výjimkou smluvní ochrany – do stávajících kategorií zvláště chráněných území.” To znamená, že okamžikem jejich vyhlášení se stanou standardními zvláště chrá-

nými územími a budou spravovány odborem zvláště chráněných částí přírody. Odbor ochrany biodiverzity má dvě oddělení: **oddělení implementace evropských úmluv a mezinárodních dohod a oddělení výkonného orgánu CITES**.

Odbor ekologie krajiny se změnil na **odbor ekologie krajiny a lesa**, protože do něj byla přiřazena „celoplošná” část lesnické problematiky. Jde zejména o zajišťování vrchního státního dozoru v lesích a některých otázek lesnické politiky. „Tento krok má svůj přirozený důvod v tom, že les je významnou součástí krajiny a vazby mezi obecnou ochranou přírody a obecnou ochranou lesa považují za nutné posílit. Na druhé straně bylo nezbytné zachovat partnera pro Ministerstvo zemědělství, takže tento odbor je garantem lesnické problematiky ve vztahu k MZe”, říká Ladislav Miko. V tomto odboru jsou čtyři oddělení. Zůstává stávající **oddělení krajinnotvorných programů**, dále je zde **oddělení ochrany lesa, oddělení obecné ochrany přírody a krajiny a oddělení ochrany zemědělského půdního fondu**. Odbor vede RNDr. Jan Kender, CSc.

Kromě toho vznikla v rámci sekce celá nová organizační složka, **samostatné oddělení ekonomické a správní podpory ochrany přírody** (vedením pověřen Ing. Petr Pařízek). „Toto oddělení považuji za velmi důležité vzhledem k tomu, že MŽP musí být včas a důkladně připraveno na veškeré možnosti podpory ochrany přírody z programů a fondů Evropské unie. Dosud tato problematika nebyla dostatečně kapacitně ani koncepčně zajištěna. Navíc je potřeba mít zázemí pro zpracovávání společných dokumentů s MZe, kde celá řada aktivit už delší dobu probíhá, ale z naší strany zatím nebyly dostatečně institucionálně podpořeny”, říká dr. Miko. Úkolem tohoto oddělení bude – kromě běžných agend ekonomických a správních – v první řadě vyhodnotit fungování stávajících krajinnotvorných programů, jejich koncepční přehodnocení ve vztahu k evropským programům a vytvoření takového systému, abychom byli schopni efektivně využívat jak peníze, které máme k dispozici z národních programů, tak i těch, které přijdou z EU.

Změny na MŽP by se měly odrazit i v organizacích, které MŽP řídí, tedy v činnosti AOPK, Správy CHKO, správy národních parků i dalších. Zásadní koncepční diskuse na těchto institucích proběhnou do konce května. Základní směřování je ale jasné už dnes: implementace Natury, konsolidace povinností, které vyplývají ze stávající legislativy, připravenost na zřízení Správy ochrany přírody a větší provázání lesnické problematiky s obecnou ochranou přírody.

Jana Plamínková

Nová lanovka na Sněžku by byla precedentem do budoucna

Dvě třetiny občanů považují výstavbu nové lanovky na vrchol Sněžky za precedens do budoucna. Vyplývá to z průzkumu veřejného mínění, který si k problematice lanové dráhy na nejvyšší českou horu nechalo zpracovat Ministerstvo životního prostředí [1].

Problém dosluhující lanovky na Sněžku doporučuje veřejnost (asi polovina) řešit její rekonstrukcí. K výstavbě nové se přiklání jen asi čtvrtina občanů: 12,4 % doporučuje k realizaci trasu až na vrchol Sněžky, 13,8 % preferuje kratší trasu – na Růžohorky (graf 1).

Proti budování uvažovaného sportovního areálu na Sněžce se vyslovilo 45,5 % respondentů (graf 4). Pětina jeho vybudování podmínila okolností, že bude pojat právě jen jako kompenzace městu Peci pod Sněžkou za kratší lanovku [2]. Vybudovat jej i v případě, že se podaří prosadit výstavbu nové lanovky až na vrchol Sněžky, si přeje méně než pětina dotázaných (17 %).

Diskuse o nové lanovce na Sněžku se vede od konce osmdesátých let. V červnu 2002 předložil investor (akciová společnost Lanová dráha Sněžka) Ministerstvu životního prostředí dokumentaci o hodnocení jejího vlivu na životní prostředí (EIA). Ta byla vrácena k přepracování.

Vrchol Sněžky požívá nejvyššího stupně ochrany přírody v České republice i v Polsku: leží v nejpřísněji chráněné zóně národního parku, v nejpřísnější jádrové zóně mezinárodní česko-polské biosférické

rezervace UNESCO a téměř jistě se stane součástí chráněných území evropského významu v rámci soustavy Natura 2000. Úsek mezi Růžovou horou a vrcholem Sněžky se nachází v přírodovědně nejceněnějších partiích Krkonoš. Zdejší „krkonošská tundra“ je unikátní mozaikou ekosystémů, charakteristických pro Alpy i severní Skandinávii, která nemá obdoby v celé střední Evropě. Stavba nové lanovky by vrchol nenávratně poškodila.

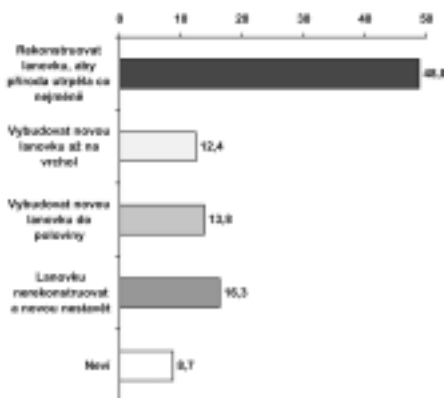
Poznámky:

[1] TNS Factum, Závěrečná zpráva z výzkumu veřejného mínění, prosinec 2002

[2] Vědecká rada KRNP i Správa KRNP jsou ochotny připustit výstavbu nové lanovky v úseku Pec pod Sněžkou – Růžohorky v jiné trase, než je lanovka stávající, a povolit vybudování nové sjezdovky Růžohorky – Pec pod Sněžkou i za cenu značného rozsahu odlesnění. To v případě, že navrhovatelé rezignují na výstavbu nové lanovky v horním úseku Růžová hora – Sněžka a po dožití stávající ji snesou bez náhrady. Vrchol Sněžky by pak byl dosažitelný jen pěšky po chodnících.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Graf 1: Jak dál s lanovkou na Sněžku?

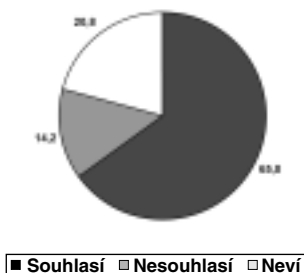

Řešení doporučovaná těmi, kdo považují za menší zlo lanovku, a těmi, kdo považují za menší zlo pěší turisty

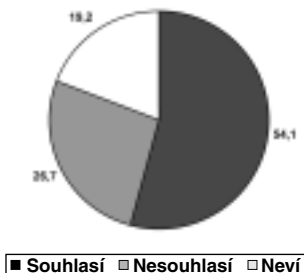
Preferované řešení :	Rekonstrukce	Nová lanovka na vrchol	Nová lanovka do poloviny	Nechat dosloužit starou	Neví
Lanovka bude škodit méně	58,9	18,4	12,0	5,6	5,1
Pěší turisté budou škodit méně	37,4	6,2	13,3	16,9	26,2
NEVÍ	48,8	12,4	13,8	16,3	8,7

100 % v řádcích

Graf 2: Pokud se lanovka na vrchol Sněžky postaví, budou o podobná zařízení žádat i v jiných chráněných oblastech

Graf 3: Sněžku by budování a provoz lanovky poškodilo méně než pěší turisté

Graf 4: Názory na nový lyžařský areál

MŽP obdrželo další mezinárodní hodnocení NP Šumava

Další stanovisko přední mezinárodní ochranné organizace [1] k managementu v šumavském národním parku obdrželo na přelomu března a dubna Ministerstvo životního prostředí.

Světový fond na ochranu přírody (WWF) doporučuje několik klíčových opatření [2]:

- Během 3 – 5 let upravit zonaci národního parku. První – tedy nejceněnější – zóna by měla být tvořena několika velkými kompaktními bloky pokrývajících dohromady 30 – 40 % území národního parku. Měla by být obklopena nárazníkovým pásmem, ve kterém se bude proti kůrovci aktivně a včas zasahovat, aby se nemohl šířit do hospodářských lesů.

- Revidovat Plán péče, aby dílčí krátkodobá opatření odpovídala deklarovaným dlouhodobým záměrům.

- Zapojit do rozhodování o podobě národního parku místní obyvatele, vysvětlit jim smysl parku a nečinit kroky, které činí obtížným rozlišit mezi NP a běžným lesním hospodařením.

- Stanovit konkrétní, závazná pravidla pro zapojení místních obyvatel, vědců i ekologických organizací.

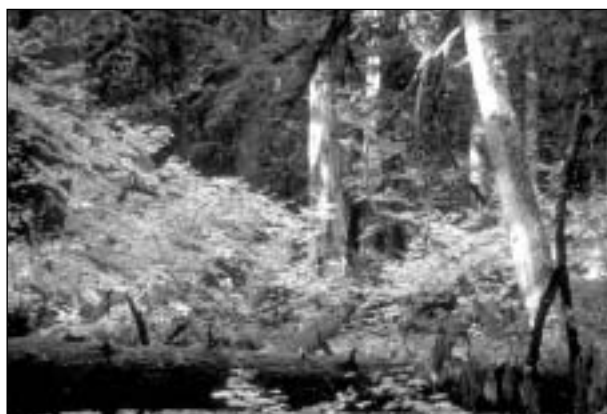
WWF jednoznačně podpořil stanovisko Světového svazu ochrany přírody (IUCN), že Šumava má zůstat národním parkem podle mezinárodních standardů a jádrová zóna národního parku by měla být striktně bezzásahová. Zároveň vyjádřil názor, že „v péči

o park nyní převažuje konzervativní lesní hospodaření nad moderními přístupy v ochraně přírody.”

[1] Dopis Dr. Magnuse Sylvéna, ředitele Europe/Middle East Programme WWF International ministru životního prostředí Liboru Ambrozkovi z 28. března 2003.

[2] Překlad klíčových pasáží stanoviska WWF, stejně jako původní vyjádření, je u tiskové mluvčí MŽP (tel. 267 122 944, e-mail: Karolina_Sulova@env.cz).

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Informace o výsledcích jednání Ústřední povodňové komise

Další z jednání Ústřední povodňové komise (dále jen ÚPK), kde se projednává protipovodňová ochrana v České republice a plnění úkolů, které vyplynuly z katastrofálních povodní v srpnu loňského roku, svolal její předseda a ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek na pátek 28. března.

ÚPK vzala na vědomí informaci o materiálech, předložených podle schváleného harmonogramu prací do konce března k projednání ve vládě. Jedná se o „Zprávu o plnění Strategie ochrany před povodněmi pro území ČR“, „Zprávu o plnění programu prevence před povodněmi“ a „Zprávu o hydrologickém vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002“ (která je součástí vládou zadaného projektu Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002) a návrh úprav systému prevence před povodněmi.

Mezi další body, o kterých ÚPK jednala, patřilo například ustavení pracovní skupiny k projednání postupu přípravy a realizace významných investičních opatření v ochraně před povodněmi, která bude především zajišťovat potřebnou meziresortní a územní koordinaci. Dále se projednávaly návrh aktualizace Povodňového plánu ČR, který reaguje na situaci při povodních v srpnu 2002, a aktualizovaný

metodický pokyn Ministerstva životního prostředí k zabezpečení hlášené a povodňové služby v novém systému státní správy. Diskutovalo se o optimalizaci uspořádání orgánů povodňové ochrany, zejména o vztahu mezi stávajícími povodňovými komisemi ucelených povodí a úlohou jednotlivých krajů. ÚPK pověřila ministra Ambrozka, aby ve spolupráci s hejtmany byly projednány navrhované varianty a výsledný návrh pro jednání vlády byl připraven do konce května 2003.

Na jednání byla předložena informace o mezinárodních souvislostech povodňové ochrany České republiky. Záměrem Evropské komise je přijetí společné strategie prevence před povodněmi a příprava akčních plánů povodňové ochrany, které v mezinárodních povodích Labe, Odry a Dunaje zpracovávají příslušné mezinárodní komise, jejichž členem je i ČR. Nejdále pokročily práce v povodí Odry, kde byl společný akční plán schválen v prosinci 2002. Také předsedové vlád středoevropského regionu přijali v Maďarsku tzv. Budapešťskou iniciativu pro posílení mezinárodní spolupráce v oblasti udržitelného zvládnutí povodní v prosinci 2002.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Dosavadní výsledky měření v okolí Spolany neprokázaly výrazné znečištění

Zhodnocení stavu kontaminace okolí Spolany Neratovice perzistentními organickými látkami bylo cílem studie, kterou na zakázku Ministerstva životního prostředí zpracovala skupina 18 předních českých expertů [1]. Dosavadní výsledky neprokázaly výrazné zvýšení koncentrace těchto látek, přesto odborníci doporučili v průzkumu pokračovat [2].

Expertní skupina měla k dispozici výsledky stanovení dioxinů a dibenzofuranů (PCDDs/Fs), polychlorovaných bifenylů (PCBs) a organochlorových pesticidů (OCPs) v okolí Spolany Neratovice, které byly prováděny v období před záplavami a po nich do listopadu 2002. Analyzováno bylo celkem 21 vzorků půd, 33 vzorků sedimentů, 27 vzorků vod, 1 vzorek smetků po sanaci, 1 vzorek sanačního odpadu, 3 vzorky jehličí, 1 vzorek vajec, 1 vzorek kachního tuku, 9 vzorků ryb, 4 vzorky zeleniny a 3 vzorky dalších potravin. Výsledky byly porovnány mimo jiné také s výsledky analýzy 14 vzorků sedimentů odebraných z jiných lokalit v povodí Labe a Vltavy. Obsah dioxinových látek byl tedy stanoven v celkem 118 vzorcích, z nichž 19 vzorků bylo odebráno před povodní, zbytek po ní.

Příslušné instituce se budou návrhy skupiny expertů zabývat. Aktualizovaná analýza rizik byla zadána Fondem národního majetku a byla již zahájena.

Celkové hodnocení výsledků analýz vzorků z okolí Spolany Neratovice a návrhy opatření

Na základě expertního zhodnocení výsledků analýz vzorků prostředí z okolí Spolany Neratovice, a.s. před a po povodních v roce 2002 se expertní skupina jednomyslně shodla na následujícím hodnocení:

- Dosud získané výsledky nesvědčí o výrazném zvýšení koncentrace dioxinových látek v labských sedimentech z okolí závodu Spolana Neratovice v důsledku jeho zaplavení při povodni 2002. Rovněž srovnání s hodnotami dioxinů naměřenými v různých částech Labe a Vltavy vede k závěru, že říční sedimenty v okolí areálu Spolany nejsou zmíněnými látkami znečištěné významněji než ostatní území ČR nebo další regiony.

- Analýza dioxinů v půdách v okolí závodu neprokázala významně vyšší hodnoty ve srovnání s průměrem České republiky.

- Data získaná měřením v areálu závodu a jeho bezprostředním okolí svědčí o tom, že kontaminace dioxiny se týká pouze některých částí areálu Spolany Neratovice a určitých lokalit v jeho blízkosti (meliorační strouha).

- Výsledky naznačují, že původní výroba pesticidů pravděpodobně není jediným zdrojem kontaminace dané oblasti PCDDs/Fs (možným dalším zdrojem by mohla být technologie výroby chloru amalgámovou elektrolýzou s grafitovými anodami – ukončena v roce 1975).

- Kromě dioxinových látek byla detekována kontaminace vzorků prostředí organochlorovými pesticidy (půdy v okolí Spolany, vody v areálu Spolany a některých biotických vzorků).

- Nalezené hodnoty koncentrací dioxinů ve vodě, sedimentech a půdách nepředstavují akutní rizika ohrožení zdravotního stavu obyvatelstva.

- Data, která by charakterizovala expozici a zátěž populace žijící v sledované oblasti, nejsou k dispozici.

Na základě těchto závěrů navrhl kompetentním orgánům následující opatření:

- Dokončit zmapování stavu kontaminace půd z areálu závodu PCDDs/Fs, OCPs a PCBs vzhledem k tomu, že se jedná o provoz chlorové chemie. Jedná se jednak o koncentrační gradienty v okolí budov z původní výroby OCPs, dále zjištění, jaká je situace v okolí staré elektrolýzy a dalších provozů včetně analýz možné kontaminace v dešťové kanalizaci. Na základě výskytu 2,3,7,8-tetrachlordibenzo-p-dioxinu (2,3,7,8-TCDD) a ostatních kongenerů vytipovat další potenciálně problémová místa. To znamená provedení doplňkových odběrů vzorků a analýz, ale především těsnou spoluprací se znalci místních poměrů a historie.

- Ověření případných změn obsahu dioxinů i dalších POPs v labských říčních sedimentech způsobených zatopením areálu Spolany Neratovice (ale i dalších průmyslových či komunálních skládek, úložišť a provozů) při povodni v r. 2002. Odběry by se měly uskutečnit po opadnutí jarních větších vod, tj. v květnu až červnu r. 2003. Výsledky tohoto ověření budou důležité nejen pro české, ale i německé orgány (MKOL, město Dráždany, atd.).

- Na vybraných místech před a za Spolanou Neratovice zajistit sledování kontaminace vod relevantních POPs (monitorování možného vyplavování kontaminace do povrchových a podzemních vod) pomocí dlouhodobých pasivních vzorkovačů (SPMD). Monitorování propojit se stávajícím systémem biologického monitoringu, realizovaného ČHMÚ (paralelně realizovat s monitorováním labských říčních sedimentů, po opadnutí jarních vod).

- Prozkoumání celé délky strouhy v obci Libiš. Ta ale odvodňuje jen část Spolany, takže je na místě provést průzkum i ostatních odtoků. Potřebná je podrobná revize tůň v Černínovsku a dalších podobných na druhém břehu.

- Analyzovat obsah POPs v rybách z Labe, především na 4 lokalitách (Labe u Obříství, Černínovsko, Labe u Štětí – Mělníka a pod Ústím nad Labem). Alespoň na jednom místě by měly být odebrány ryby různého stáří a co nejvíce lovených druhů (lze zjistit od místní organizace rybářského svazu z přehledu o úlovcích za rok 2002), aby bylo možné provést doporučení ohledně konzumace.

- Pokud jde o sadu analyzovaných vzorků, jsou k dispozici omezené údaje týkající se obsahu látek

s dioxinovým efektem v potravinách (místně produkováných a z konzumní sítě). Data, jež jsou k dispozici, ukazují na nízkou hladinu PCDDs/Fs v rybách i místně pěstované zelenině. Výjimkou bylo zjištění vyšších obsahů v případě analyzované tkáně kachny a vejce odebírané Greenpeace ČR a TV Nova, které bude nutné dále prošetřit kontrolními odběry.

- Provést dodatečné analýzy vajec od vybraných maloproducentů s cílem záchytu možné kontaminace a potvrzení nebo vyvrácení nalezené vysoké hodnoty u vajec odebíraných Greenpeace.

- Pro posouzení stavu zátěže dané oblasti persistentními látkami je možné také využít vzorky volně žijící zvěře (zajíci, divoká prasata).

- Pro odhad expozice populace navrhnout studii zaměřenou na dietární expozici a zátěž populace hodnocených látek (průkaz v krevním séru, či jiných tělních tekutinách a tkáních). Vyhodnocení provést s přihlédnutím k dostupným datům pro českou populaci a k datům v EU.

- V návaznosti na prováděnou rizikovou analýzu v zájmové oblasti bude vhodné zvážit možnost vyčistit meliorační strouhu a kontaminovaný sediment zlikvidovat.

- Trvale zatravnit postižené lokality pro omezení výparu sorbovaných látek z půd a zamezení unášení částic kontaminované půdy větrem do okolí.

- Dosud nalezené hodnoty PCDDs/Fs v půdách a zelenině vedou k závěru, že nejsou důvody pro omezení pěstování zeleniny v hodnocené oblasti. Přesto by bylo vhodné provést kontrolní stanovení obsahů sledovaných látek v místně produkováných potravinách (špenát, salát, kapusta, kořenová zelenina).

- Vhodné by bylo provést kontrolní průzkum půd okolí Spolany a to jak ze zatopených, tak nezatopených ploch v době po jarním tání.

- Výsledky tohoto souhrnu budou předány jako podklady pro podrobnou rizikovou analýzu.

Poznámky:

[1] Ve skupině byly zastoupeny resorty životního prostředí, zdravotnictví, zemědělství, vysoké školy a soukromé firmy a byla vedena Prof. RNDr. Ivanem Holoubkem, CSc., vedoucím Centra RECETOX Masarykovy univerzity v Brně.

[2] Studie je v plném znění zveřejněna na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí: www.env.cz, rubrika aktuality.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Vláda schválila využívání bioplynu

Vláda ČR na svém jednání dne 26. března schválila materiál předložený ministrem životního prostředí RNDr. Liborem Ambrozem a jeho vládními kolegy ministrem zemědělství, ministrem obchodu a průmyslu a ministrem pro místní rozvoj s názvem „Návrh programu podpory výroby a využití bioplynu a výstavby bioplynových stanic do roku 2010, včetně návrhu legislativní a finanční podpory tohoto programu.“

V termínu do konce roku 2003 uložila vláda tyto povinnosti jednotlivým ministrům:

- MPO a MZe ve spolupráci s MŽP provedou podrobnou analýzu technických předpisů souvisejících s využíváním bioplynu a případně navrhnou jejich úpravy.

- MPSV ve spolupráci s MPO, MZe a MŽP provede do konce roku analýzu bezpečnostních předpisů a zapracuje technologie pro výrobu a využívání bioplynu do těch předpisů, které s touto problematikou souvisejí.

- MDS ve spolupráci s MPO a MŽP provede analýzu možností využití čištěného bioplynu jako pohonné hmoty pro dopravu, pro distribuci a zásobování v rozvodech plynu, resp. v tlakových nádobách, a připraví návrhy programů podpory pro tato řešení.

- MZe provede úpravu příslušného prováděcího předpisu k zákonu č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve smyslu zapracování kategorizace hnojiv v návaznosti na využívání bioplynu.

Navržený program si klade za cíl koordinovat většinu opatření, která vedou k vyššímu využívání potenciálu bioplynu v ČR, a zároveň má zajistit optimalizaci veřejných prostředků vydávaných na přímou podporu výstavby bioplynových stanic. Získávání bioplynu procesem anaerobní digesce má řadu environmentálních výhod a je považováno za jednu z technologií trvale udržitelného rozvoje společnosti.

Na území ČR v Třeboni je dosud v provozu jedna z prvních a zároveň největších evropských bioplynových stanic v Evropě (viz foto). Některé naše zemědělské podniky mají dlouhodobé zkušenosti s využíváním bioplynu.

Základní překážkou pro větší rozvoj těchto technologií je jejich relativně vysoká pořizovací cena a tím také vysoké výrobní náklady a rovněž nároky na bezpečnostní požadavky, které svými finančními náklady omezují především výstavbu malých a středních bioplynových stanic.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Foto J. Plamínková

4. jednání Řídící rady projektu Vyhodnocení katastrofální povodně

Projekt Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002 byl schválen usnesením vlády č. 977 ze dne 7. října 2002. Vláda uložila Výzkumnému ústavu vodohospodářskému T.G.M. koordinovat práce na projektu a vzala na vědomí, že ze zákona budou dalšími hlavními řešiteli Český hydrometeorologický ústav (jako odborná instituce odpovídající podle zákona č. 254/2001 Sb. za meteorologické a hydrologické vyhodnocení povodně) a Agentura ochrany přírody a krajiny (zodpovědná podle zákona č. 114/1992 Sb. za komplexní vyhodnocení dopadů povodně na přírodu a krajinu). Aspekty geologického charakteru katastrofální povodně řeší Česká geologická služba.

Projekt Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002 je **projektem meziresortním**. Z toho důvodu jmenoval ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek Řídící radu projektu, složenou ze zástupců Ministerstva životního prostředí, Ministerstva financí, Ministerstva dopravy a spojů, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva obrany, Minis-

terstva vnitra, Ministerstva zemědělství a Českého úřadu zeměměřického a katastrálního. Řídící rada projektu se vyjadřuje k zadání jednotlivých částí projektu, sleduje čerpání finančních prostředků a doporučuje příslušné úpravy. Dne 18. března 2003 se konalo již 4. jednání Řídící rady projektu, na kterém se posuzoval návrh věcných prací pro rok 2003, dosavadní finanční čerpání a plnění požadavků ostatních resortů, příp. krajů.

Projekt byl rozčleněn do čtyř pracovních etap, z nichž dvě etapy již byly ukončeny zpracováním informace pro členy vlády ČR. První etapa byla zakončena „**Zprávou o meteorologických příčinách katastrofální povodně v srpnu 2002 a vyhodnocení extremity příčinných srážek**“ a přijata vládou na jejím zasedání dne 13. ledna 2003. Ve druhé etapě byla připravena „**Zpráva o hydrologickém vyhodnocení katastrofální povodně a návrh úprav systému prevence před povodněmi**“, která byla předložena vládě 31. března 2003.

Průběh dalších dvou etap shrnuje tabulka:

III. Etapa:	Komplexní vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002, včetně zpracování odborné věcné, geodetické, fotogrammetrické a mapové dokumentace a aplikací GIS pro podporu procesu hodnocení příčin a následku této povodně a návrhu úprav systému prevence před povodněmi (zkr. Komplexní vyhodnocení povodně) do 31. prosince 2003
IV. Etapa:	Zpracování závěrečné zprávy Vyhodnocení katastrofální povodně v srpnu 2002 a její vydání ve formě publikace a zabezpečení multimediální informace pro veřejnost (zkr. Publikace výsledků) do 31. prosince 2003.

V letošním roce se předpokládá, že náklady na řešení projektu dosáhnou téměř 60 mil. Kč. Závěrečnou zprávu o projektu předloží Ministerstvo životního prostředí vládě ČR v prosinci 2003.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Ministr Ambrozek v Královéhradeckém kraji

Ministr životního prostředí Libor Ambrozek jednal dne 27. března s hejtmánem Královéhradeckého kraje a se členy krajské rady mimo jiné i o problematice odpadů v regionu. „*Kraj je v situaci, kdy se 80 procent komunálního odpadu na jeho území ukládá na skládky*“, vysvětluje ministr a dodává, že se s krajskou reprezentací shodl na tom, že takový stav není dlouhodobě udržitelný.

Ambrozek po jednání se zástupci kraje zároveň oznámil, že pracovní skupina MŽP pro žádosti o podporu z evropského fondu ISPA doporučila 21. března kraji pokračovat v přípravě projektu výstavby zařízení na energetické využití odpadu v Opatovicích nad Labem.

„*Pracovní skupina ocenila skutečnost, že součástí projektu je i rozšíření sběrných míst a vytvoření nových sběrných dvorů v kraji, stejně jako vybudování recyklačního střediska. Doporučil jsem kraji, aby*

v dalších etapách projektu počítal také s vybudováním kompostárny,“ říká ministr Ambrozek. Dodal, že platí jistá hierarchie nakládání s odpady, která vychází ze zákona. „*Na prvním místě hned po prevenci musí být vždy materiálové využití odpadů. Využití energetické přichází v úvahu až u těch odpadů, které není možné recyklovat,*“ konstatoval Ambrozek.

Ministr na tiskové konferenci rovněž vysvětlil, že zmíněný výrok pracovní skupiny ISPA ještě neznamená, že by již MŽP doporučilo projekt k financování z fondu ISPA. Pokud se tak ale stane, zdůraznil ministr, bude muset záměr projít standardní procedurou EIA (posuzování vlivů na životní prostředí) a samozřejmě stavebním a územním řízením. „*Všechny tyto procedury předpokládají naprosto nezpochybnitelně účast veřejnosti při rozhodování,*“ řekl ministr novinářům.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Evropská unie a environmentální rizika

Nebezpečné chemické látky, geneticky modifikované organismy, biocidy – vliv těchto environmentálních rizik se snaží minimalizovat řada zákonů, které byly po evropském vzoru v uplynulých pěti letech přijaty v České republice. Některé z nich se v současné době novelizují, aby odpovídaly aktuálnímu stavu v Evropské unii.

- **Zákon o nakládání s nebezpečnými látkami a přípravky** (č. 157/1998 Sb.). Nyní se projednává nový návrh tohoto zákona, který mimo jiné zajišťuje i vzájemné uznávání registrace chemických látek v rámci Evropské unie. Je koncipován tak, aby ode dne, kdy začne platit Smlouva o přistoupení České republiky k Evropské unii, měla Česká republika zaručený volný přístup na celý jednotný trh Evropské unie v oblasti chemických látek a přípravků.

- **Zákon o prevenci závažných havárií** (č. 353/1999 Sb.). Cílem je snížit na minimum rizika průmyslových havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a přípravky. Zabezpečuje ochranu obyvatelstva a životního prostředí v okolí průmyslových komplexů a dalších objektů a zajišťuje informování veřejnosti o přijatých preventivních opatřeních. Připravovaná novela odstraňuje zejména problémy spojené s výkonem státní správy. Evropská komise v současné době chystá podstatné rozšíření směrnice na základě vyhodnocení závažných havárií, které se staly v nedávné době (Baia Mare, Enschede, Toulouse). Vzhledem k tomu, že schvalování těchto změn probíhá podstatně pomaleji, než se očekávalo, není vyloučeno, že naše republika vstoupí do konečné fáze toho procesu již jako členská země EU.

- **Zákon o integrované prevenci znečištění** (č. 76/2002 Sb.). Přispívá ke snížení rizik emisí chemických látek z průmyslové činnosti. Zajišťuje také informace o únicích chemických látek a jejich přenosech do odpadů prostřednictvím Integrovaného registru znečištění.

- **Zákon o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty** (č. 153/2000 Sb.). Stanoví podmínky pro nakládání s geneticky modifikovanými organismy (GMO) v jednotlivých režimech – uzavřené nakládání, uvádění do životního prostředí a uvádění do oběhu. Nakládání povoluje MŽP, významným prvkem zákona je účast veřejnosti na tomto procesu a zveřejňování informací o povoleném nakládání na webové stránce MŽP. Novela podrobněji upravuje uvádění GMO do oběhu (například

dopravu, dovoz, vývoz, označování), protože Evropská unie se snaží uplatnit především princip předběžné opatrnosti. Vědecké výzkumy totiž dosud neprokázaly jistě, zda jsou geneticky modifikované organismy a produkty bezpečné, či zda nepředstavují možné nebezpečí pro lidské zdraví, biodiverzitu (biologickou rozmanitost) a životní prostředí obecně.

- **Zákon o zavádění biocidních přípravků na trh** (č. 120/2002 Sb.). Vymezuje povinnosti podnikatelů, uvádějících na trh látky, které jsou definovány jako pesticidy pro mimozemědělské využití. Jedná se o prostředky k hubení plísní, hub, řas, hmyzu a vyšších organismů, používané v obytných, výrobních a skladovacích objektech. Při této činnosti je primárním úkolem ochrana zdraví člověka. Ústředním orgánem státní správy je Ministerstvo zdravotnictví, MŽP ve schvalovacím procesu vydává stanoviska ohledně ochrany životního prostředí.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Ing. Karel Bláha, CSc., ředitel odboru environmentálních rizik:

„Nový zákon o nakládání s chemickými látkami a přípravky míří dopředu a snaží se respektovat základní prvky materiálu Strategie nakládání s chemickými látkami, který připravila EU. Pokud se týká prevence závažných havárií, tak zde máme být na co hrdí, neboť transpozice evropské direktivy známé pod názvem SEVESO II byla v ČR uskutečněna dříve než v podstatné většině členských zemí EU. Třetí oblastí, která je středem pozornosti, je otázka geneticky modifikovaných organismů a produktů. Náš zákon 153 z roku 2000 upravuje nakládání s těmito organismy, přičemž MŽP je zde ústředním orgánem státní správy. Vlivem změn v legislativě EU jsme byli nuceni připravit nový zákon, který byl předán v dubnu Poslanecké sněmovně. I v této oblasti jsme mezi zeměmi usilujícími o členství v EU byli jedni z prvních. Výkon státní správy v oblasti GMO je poněkud složitý, protože hodnocení rizik ohrožení životního prostředí je u geneticky modifikovaných organismů obtížné vzhledem k tomu, že jde ve srovnání s chemií o záležitost mnohem novější, a navíc jde o téma uvnitř i vně EU politicky ožehavé.

Co se týče zákona o biocidech (biocidy byly nově Evropskou unií definovány jako pesticidy s mimozemědělským použitím), tak my jsme na MŽP zahájili přípravu zákona o biocidech, ale pak jsme s Ministerstvem zdravotnictví dospěli k závěru, že ochrana lidského zdraví je v tomto ohledu primární a ústředním orgánem státní správy se tedy stalo Ministerstvo zdravotnictví.“

Pla

Evropská unie a obnovitelné zdroje energie

Obnovitelné zdroje energie jsou jednou z hlavních priorit Evropské unie. Důvodem je ochrana životního prostředí, ale také bezpečnost při zásobování energií, snižování závislosti na dovozu paliv, vytváření nových pracovních míst. Cílem EU je do roku 2010 dosáhnout 12% podílu obnovitelných zdrojů na celkové domácí spotřebě primárních energetických zdrojů a v tom 22% podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě elektřiny.

Podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů je již v EU řešena i legislativně – od září roku 2001 platí **Směrnice Evropského parlamentu a Rady Evropy 2001/77/EC o podpoře elektřiny z obnovitelných zdrojů na vnitřním trhu.**

Energie z obnovitelných zdrojů se na současné spotřebě primárních energetických zdrojů v České republice podílí jen asi 2 %. V elektřině je podíl o něco vyšší, asi 3,5 % hrubé spotřeby elektřiny, přičemž výrazně převažující část této elektřiny pochází z vodních elektráren.

Obnovitelné zdroje přinášejí značné množství pracovních míst. Montáž slunečních kolektorů na střeche rodinného domu, Praha.

Foto J. Plamínková

Podmínkou našeho vstupu do EU je převzetí evropské legislativy včetně směrnice o podpoře elektřiny z obnovitelných zdrojů. V tomto konkrétním případě bude přizpůsobení naší legislativy vyžadovat především stanovení našeho národního cíle ve výrobě elektřiny z obnovitelných zdrojů v roce 2010 a vytvoření takového podpůrného systému, který umožní tohoto cíle dosáhnout. Podle názoru MŽP by měl být **tento národní cíl co nejvyšší: nejméně 6% podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů na spotřebě primárních energetických zdrojů a nejméně 7% podíl na hrubé spotřebě elektřiny.**

Využívání obnovitelných zdrojů energie přináší řadu pozitivních efektů:

1. Produkují energii s výrazně nižším poškozováním životního prostředí než neobnovitelné zdroje energie. Obnovitelné zdroje energie nejsou zdrojem skleníkových plynů, vytvářejí většinou výrazně nižší množství ostatních emisí, prakticky neprodukují odpady.

2. Obnovitelné zdroje jsou jedinými v současné době dostupnými prakticky nevyčerpatelnými energetickými zdroji. Jsou tedy jedinou reálnou možností, jak zabezpečit energetické potřeby lidstva i v budoucnosti.

3. Obnovitelné zdroje energie jsou k dispozici v daném regionu, tj. v místě. To znamená, že není nutné je s velkými náklady dovážet ze zahraničí. Přispívají tedy k energetické nezávislosti státu a umožňují decentralizaci energetických zdrojů.

4. Zařízení na energetické využívání obnovitelných zdrojů jsou většinou malá (instalovaný výkon 0,5 kW až 10 MW). Tato rozptýlenost snižuje jejich zranitelnost.

5. Získávání energie z obnovitelných zdrojů má většinou podstatně větší nároky na pracovní sílu než využívání klasických zdrojů. Vytváří se tak nové pracovní příležitosti (především na venkově), což přispívá ke snižování nezaměstnanosti a k omezování nežádoucího vylidňování venkova. Dosažení národních cílů předpokládaných MŽP by například znamenalo vytvoření asi 30 tisíc nových pracovních míst.

Pro dosažení těchto cílů je však nutné vytvořit podmínky. Na investice do využívání obnovitelných zdrojů energie sice lze již nyní získat podporu například ze Státního fondu životního prostředí, která činí od třiceti do osmdesáti procent pořizovacích nákladů, finanční prostředky Fondu jsou však limitované. Elektřina z obnovitelných zdrojů je také vykupována za vyšší ceny než elektřina ze zdrojů klasických. Toto opatření je ale zatím zakotveno pouze v cenovém rozhodnutí Energetického regulačního úřadu, což nedává dostatečné garance pro podnikání. Výroba energie z obnovitelných zdrojů proto zatím neroste dostatečně rychlým tempem. Zlepšení by měl přinést připravovaný zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů energie, který by měl uzákonit naše národní cíle ve výrobě elektřiny, dlouhodobě zaručit podnikatelům dostatečnou podporu při využívání obnovitelných zdrojů energie a měl by také přispět k odstranění některých administrativních bariér, které nyní brání rychlejšímu rozvoji využívání obnovitelných zdrojů energie. Zároveň by členství České republiky v EU přineslo investorům v oblasti využívání obnovitelných zdrojů přístup k příslušným finančním fondům.

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

V zemích EU se začínají cíleně pěstovat energetické plodiny. Na obrázku sklizeň energetické trávy Miscanthus, suroviny pro biomasovou výrobu (Bavorsko).

Foto J. Plamínková

Využití energie větru u nás a ve světě

Dne 8. března 2003 se konal v Praze na Novotného lávce celodenní seminář o větrné energii, který pořádala Česká společnost pro větrnou energii (ČSVE), Liga ekologických alternativ a další organizace. O dva dny později na témže místě následoval „kulatý stůl“ pro odborníky a novináře. Základní téma obou akcí znělo: „Má u nás vítr šanci?“ Jako červená niť se všemi příspěvky táhla jedna základní otázka: proč to jinde jde a u nás ne? Proč mnohé země zažívají v současné době prudký boom rozvoje větrné energetiky, zatímco u nás se od roku 1995 nepostavilo skoro nic? Dá se s tím něco dělat?

Větrná energetika ve světě....

RNDr. Josef Štekl, CSc., předseda ČSVE, ve svém příspěvku uvedl zajímavá čísla o rozvoji větrné energetiky ve světě: celkový instalovaný výkon větrných elektráren dosáhl v roce 2002 31 128 MW, z toho jen v loňském roce bylo instalováno 6868 MW (tabulka 1). Největší podíl přitom připadá na země Evropské unie, především na Německo, Španělsko a Dánsko. Německo se tak stalo absolutní světovou jedničkou jak v celkovém výkonu svých větrných elektráren, tak i v dynamice jejich přírůstku – téměř polovina všech větrných elektráren byla loni instalována právě v Německu.

Díky prudkému rozvoji v loňském roce se světovou „dvojkou“ stalo Španělsko, které za sebou nechalo průkopníka rozvoje větrné energetiky USA i donedávna vedoucí Dánsko. Z dalších zemí je nutné zmínit Indii, které patří páté místo na světě, Itálii, Nizozemí, Velkou Británii, Švédsko, Japonsko a Čínu. Zajímavý nástup zaznamenalo Norsko, které má sice zatím jen 97 MW, ale z toho plných 80 MW instalovali v loňském roce!

Evropské země mimo Evropskou unii jsou na tom s rozvojem větrné energetiky výrazně hůře, celkem mají instalováno jen 235 MW, z toho 112 MW přibýlo

v loňském roce (většina ovšem připadá na vrub již zmíněného Norska).

...a u nás

Česká republika se svými 7 MW celkového výkonu a s 0,2 MW přírůstkem v roce 2002, ale značně pokulhává i v rámci těchto zemí – hůře než my je na tom už jen Švýcarsko, Maďarsko, Estonsko a Rumunsko, zatímco před námi jsou i země jako Ukrajina, Polsko, Litva či Turecko. Ještě v roce 1995 se u nás větrná energetika rozvíjela velmi slušně, pak se ale – především díky velmi nízkým výkupním cenám – její rozvoj prakticky úplně zastavil.

Dr. Štekl uvedl, že pro rozvoj nejsou ani tak důležité přírodní podmínky, ale hlavně stimuly, které dává stát. Zdůraznil, že všude, kde se větrná energetika rozvíjí, mají systém pevných výkupních cen.

Boj o pevné výkupní ceny je přitom u nás právě teď velmi aktuální. Jak totiž uvedl ve svém vystoupení Ing. Jan Motlík, předseda Asociace pro využití obnovitelných zdrojů v ČR, v zákonu o podpoře obnovitelných zdrojů energie, který se v současné době připravuje a od něhož si všichni slibují, že by mohl výrazným způsobem podpořit rozvoj obnovitel-

CELKOVÝ INSTALOVANÝ VÝKON VĚTRNÝCH ELEKTRÁREN V ROCE 2002 (MW)

EVROPA – státy EU				EVROPA – státy mimo EU			
země	2002	suma	% - nárůst oproti r.2001	země	2002	suma	% - nárůst oproti r.2001
Německo	3 247	12 001	37	Norsko	80	97	471
Španělsko	1 493	4 830	45	Ukrajina	3	44	7
Dánsko	497	2 880	21	Polsko	5	27	23
Itálie	103	785	15	Litva	22	24	1 100
Holandsko	217	688	46	Turecko	0	19	0
V. Británie	87	552	19	Česko	0,2	7	3
Švédsko	35	328	12	Rusko	0	7	0
Řecko	4	276	1	Švýcarsko	0	5	0
Portugalsko	63	194	48	Maďarsko	1	2	100
Francie	52	145	56	Estonsko	1	2	100
Rakousko	45	139	48	Rumunsko	0	1	0
Irsko	13	137	10	celkem	112	235	91
Belgie	12	44	37	OSTATNÍ			
Finsko	2	41	5	země	2002	suma	% - nárůst oproti r.2001
Lucembursko	1	16	7	Indie	195	1 702	13
celkem	5 871	23 056	34	Japonsko	140	415	51
SEVERNÍ AMERIKA				Čína	68	468	17
země	2002	suma	% - nárůst oproti r.2001	Austrálie	32	104	44
USA	410	4 685	10	Ostatní	?	225	
Kanada	40	238	20	celkem	435	2 914	18
celkem	450	4 923	10				
země	2002	suma	% - nárůst oproti r.2001				
SVĚT	6 868	31 128	28				
CELKEM							

Tabulka 1

ných zdrojů energie u nás, existují výrazné rozpory mezi názory ministerstva životního prostředí, které je zastáncem pevných výkupních cen, a názory ministerstva průmyslu a obchodu, které upřednostňuje systém obchodovatelných certifikátů. V zákoně by mělo být zakotveno, že provozovatel rozvodné soustavy musí elektřinu z OZE vykoupit. Měl by ji poté předat „ekoobchodníkovi“ (nezisková organizace) a ten by ji měl prodávat dále jako „ekoelektřinu“. Každý dodavatel by přitom ve svém portfoliu musel mít 2 % elektřiny z obnovitelných zdrojů.

Přítomní odborníci se shodli na tom, že cena, za kterou se elektřina z větru vykupuje v současné době, tedy 3 Kč/kWh, je nastavena dobře. Problém je ale v tom, že je dána pouze výměrem Energetického regulačního úřadu, který ji může kdykoli změnit. To neskýtá podnikatelům žádnou záruku, že se jim nemalé peníze investované do nákupu větrné elektrárny vrátí, proto zatím všichni opatrně vyčkávají a čekají na nový zákon.

Německo: větrný mistr světa

Dr. Neela Winkelmannová z Ökologische Beratung Deutschland/Tschechien ve své přednášce podrobně rozebrala příčiny rozmachu větrné energetiky v Německu. Z jejího referátu vyplynulo, že za tímto rozvojem stojí jak obecná legislativa EU, která rozvoji OZE přeje, tak i německé zákony, které představují absolutní světovou špičku v oblasti využití OZE. Za velmi významné považuje náročné cíle SRN v ochraně klimatu (Tabulka 2). Rozvoji větrné energetiky napomohla i Směrnice 2001/77/EC Evropského parlamentu a Rady Evropy, podle níž má podíl elektřiny z OZE na vnitřním trhu s elektřinou dosáhnout 22 % do roku 2010 – letos v říjnu přitom mají mít členské země EU hotovou legislativu, která stanoví, jak tohoto cíle dosáhnout. Vítr zde přitom bude hrát jednu z klíčových rolí (Tabulka 3).

Z německé legislativy se klíčovým impulsem stal zákon o povinném výkupu elektrické energie z obnovitelných zdrojů, který vstoupil v platnost již v roce 1991 a byl od té doby několikrát novelizován. Od ledna 1997 navíc platí změna stavebního zákoníku, podle níž se větrné elektrárny stávají „privilegovanými stavbami“.

A konečně od dubna 2000 platí v Německu zákon o upřednostnění obnovitelných energií (EEG), který zavádí nejen povinnost výkupu a pevné výkupní ceny, nezávislé na průměrné ceně energie, ale zajímavým způsobem vyrovnává rozdíly mezi různými „větrnými“ lokalitami a umožňuje tak rozvoj větrných farem i ve vnitrozemí (Tabulka 4). Jde o tzv. model referenčního výnosu VE: prvních pět let provozu dostává každý provozovatel 9,1 ct / kWh. Po pěti letech následuje prověrka a srovnání s referenční elektrárnou téhož typu. Jestliže sledovaná elektrárna dosáhla 150 % výnosu referenční větrné elektrárny, snižuje se výkupní cena na 6,2 ct / kWh. Pokud tak vysokého výnosu nedosáhla, pak se za každých 0,75 %, o kterých VE nedosáhla 150% výnosu, tato pětiletá lhůta prodlužuje o 2 měsíce. Minimální výkupní ceny platí po dobu 20 let, což je dost na to, aby se elektrárna zaplatila a přinesla svému majiteli slušný zisk.

Mimochodem, velké energetické koncerny se proti vyšším výkupním cenám bránily soudně. Evropský soudní dvůr ve Štrasburku v roce 2001 ale rozhodl,

že tento německý zákon je přesně v souladu s evropským právem, a žalobu zamítl. Významné je dle Dr. Winkelmannové i to, že za všechno, co souvisí s obnovitelnými zdroji energie, zodpovídá v Německu ministerstvo životního prostředí.

Vítr versus uhlí

Elektřina z OZE se dnes podílí v Německu cca 8 % na celkové spotřebě elektřiny (z toho VE – 4,7 %), což představuje čtyřnásobný nárůst od r. 1998 (Tabulka 5). Německo zajišťuje 1/3 světové výroby elektřiny z větru (pětinásobný nárůst od r. 1998). Větrná energetika přitom zajišťuje více než 45 000 pracovních míst (OZE celkově 130 000 pracovních míst), tedy více než celý uhelný průmysl. Obrát tohoto odvětví činil v r. 2002 cca 3,5 miliardy EURO (OZE celkově 9 miliard EURO).

Dr. Winkelmannová podotkla, že stát na výkupní ceny nijak nepříplácí. Vyšší výkupní ceny zaplatí spotřebitelé, ale celkové vícenáklady činí pouze 8 EURO/rok pro jednu domácnost, zatímco výhody (čistší životní prostředí, lepší zdraví obyvatel atd.) jsou spočítány na 60 EURO/rok (autorka ovšem neuvedla, jak se k těmto číslům dospělo). Na závěr svého vystoupení uvedla jeden zásadní rozdíl v situaci u nás a v Německu: zatímco v SRN chtějí do roku 2020 uzavřít všechny své jaderné elektrárny a musí tedy tento výpadek nějak nahradit (a OZE jsou jasně se nabízející možností), v ČR je v současné době výrazný nadbytek elektřiny a tudíž poptávka po OZE je logicky mnohem menší.

Další české brzdy

Z dalších referátů vyplynulo, že rozvoj větrné energetiky u nás podvazují četné byrokratické průtahy – např. Mgr. Roman Juriga z Pravoslavné akademie Vilémov, které se loni podařilo uvést do provozu jednu z mála našich nových větrných elektráren, uvedl, že na elektrárnu s výkonem 100 kW potřebovali 32 razítek na územní rozhodnutí a dalších 32 na stavební povolení, přičemž úředníci vyžadovali další a další studie (vliv na plynovod, vodovod atd.). Povolovací řízení tak trvalo přes dva roky, zatímco samotné postavení elektrárny jen několik dní. Účastníci se shodli, že velkým problémem u nás je fakt, že o stavbě často rozhodují lidé, kteří větrnou elektrárnu nikdy neviděli. Povolovací řízení by měl zjednodušit nový zákon o OZE.

Za další brzdy rozvoje u nás označili „větrní“ odborníci zákon o EIA (zákon č. 100/2001 Sb.) – posuzování vlivu na životní prostředí může trvat až rok a ve srovnání se zahraničím je podle nich velmi tvrdé, a zákon 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny, který výstavbu na mnoha místech zakazuje a nezhledňuje přitom, že větrné elektrárny jsou ekologicky příznivou alternativou výroby energie.

Mám-li shrnout celkový závěr z obou diskusí, zněl by asi takto: Po přijetí zákona o OZE se situace zlepší, pokud bude stanoven systém pevných výkupních cen. Vzhledem k přebytku energie ale u nás pro rozvoj OZE nebude ještě velmi dlouho tak příznivá situace jako ve zmiňovaném Německu. K leccemu nás ale donutí i samotné členství v Evropské unii.

RNDr. Jana Plamínková

Tabulka 2

Některé cíle SRN k ochraně klimatu	
1995	do roku 2005 snížit emise CO ₂ o 25 % oproti roku 1990
2002	Kjótský protokol: Evropská unie (15 států) se zavazuje snížit emise skleníkových plynů v pětiletém období 2008 – 2012 o 8 % oproti úrovni z roku 1990 (CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O) a z roku 1995 (halogenové fluoruhlovodíky, fluoruhlovodíky, SF ₆). SRN se zavazuje ke snížení o 21 %
2000	zdvojnásobit podíl OZE v období 2000 – 2010

Tabulka 3

Směrnice 2001/77/EC Evropského parlamentu a Rady Evropy O podpoře výroby elektřiny z OZE na vnitřním trhu s elektřinou			
Referenční hodnoty pro určení národních cílů pro podíl elektřiny z OZE na hrubé spotřebě elektřiny do r. 2010 dle čl. 3 odst. 2 směrnice			
	Elektřina z OZE 1997 (TWh)	Elektřina z OZE 1997 (%)	Elektřina z OZE 2010 (%)
Belgie	0,86	1,1	6,0
Dánsko	3,21	8,7	29,0
Německo	24,91	4,5	12,5
Řecko	3,94	8,6	20,1
Španělsko	37,15	19,9	29,4
Francie	66,00	15,0	21,0
Irsko	0,84	3,6	13,2
Itálie	46,46	16,0	25,0
Lucembursko	0,14	2,1	5,7
Nizozemí	3,45	3,5	9,0
Rakousko	39,05	70,0	78,1
Portugalsko	14,30	38,5	39,0
Finsko	19,03	24,7	31,5
Švédsko	72,03	49,1	60,0
Spojené království	7,04	1,7	10,0
Evropská unie	338,41	13,9	22,0
27. 10. 2003: termín pro transpozici do národního práva členských zemí			

Tabulka 4

Zákon o upřednostnění obnovitelných energií, EEG, platný od 1. 4. 2000
• Výkupní cena odpoutána od obecně platných cen za elektřinu • Model referenčního výnosu VE § 3: povinnost přednostního odběru § 7: pevná minimální výkupní cena za elektřinu z VE: prvních pět let provozu: 9,1 ct/kWh (od 1. 1. 02 pro nové VE každoročně snižováno o 1,5 %, 2003: 8,8 ct/kWh) poté srovnání s referenční elektrárnou téhož typu: 1) VE dosáhla 150 % výnosu VE referenční – výkupní cena dále 6,2 ct/kWh (2003: 6,0 ct/kWh) 2) jinak – za každých 0,75 %, o kterých VE nedosáhla 150% výnosu, 5-letá lhůta prodloužena o 2 měsíce § 9: minimální výkupní ceny platí po dobu 20 let, bez ohledu na rok uvedení zdroje do provozu § 12: zpráva parlamentu každé 2 roky, případně k 1. 1. každý 4. rok přizpůsobení výkupních cen

Tabulka 5

Úspěch EEG: OZE v Německu na konci r. 2002
• Elektřina z OZE – cca 8 % celkové spotřeby elektřiny (VE – 4,7 %), 4-násobný nárůst od r. 1998 • Německo = větrný mistr světa – 1/3 světové výroby elektřiny z větru, 5-násobný nárůst od r. 1998 • Fotovoltaika – 2. místo na světě (1. Japonsko); r. 2003 skončí program 100 000 střech (300 MW) • Biomasa – boom, 475 MW • 130 000 pracovních míst, z toho větrná energetika: 45 000 • r. 2002 ušetřeno 50 milionů tun CO₂ • r. 2002 obrát cca 9 miliard EURO, z toho větrná energetika: 3,5 miliard EURO Americký World Watch Institute chválí německý EEG ve výroční zprávě State of the World 2003

(zdroj: Dr. Neela Winkelmannová)

Projekty technické asistence rozvojovým zemím

Rozvojová pomoc je jednou z efektivních cest pomoci rozvinutých států státům ekonomicky slabším. Česká republika se připojila k závazku pomáhat těmto státům v rámci svého členství v OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj).

Zahraniční pomoc dříve a dnes

Neznamená to, že tento druh pomoci je v ČR zcela nový (ČR vstoupila do OECD v roce 1995). ČR pomáhala v době nedávno minulé, ale na přísně politických principech. V době socialismu se spolu s pomocí vyvážela komunistická ideologie hlavně na Kubu, do Etiopie, Koreje a také např. do Vietnamu. Dnes ČR pomáhá na principu potřeby, přičemž hlavní část pomoci směřuje do Asie a Afriky. Jedním z kritérií pro přidělování tohoto druhu pomoci jsou také priority zahraniční politiky ČR. Ministerstvo životního prostředí ČR je jedním z neaktivnějších státních orgánů, které mohou podobnou pomoc poskytovat.

V současnosti MŽP ČR realizuje několik desítek projektů, v rámci kterých čeští odborníci mapují ložiska hornin v Kamerunu a Čadu, pomáhají v průmyslových podnicích Moldávie a Makedonie, snaží se zmenšit energetickou náročnost průmyslového komplexu v Indii či realizují projekty prevence nelegální migrace ze zemí třetího světa. Je nesporné, že takováto pomoc je jednou z cest, jak se Česká republika může zapojit do řešení globálních problémů a zároveň přispět ke zlepšení svého image jako průmyslově rozvinuté, moderní a demokratické země.

Tímto způsobem se i skromné prostředky, které jsou k dispozici pro tyto účely v ČR, mohou použít způsobem, který ve svých důsledcích přinese užitek zemi dárce. Tím, že čeští experti pomáhají zefektivnit výrobu v podnicích v Indii, nejenom zlepšují profit a konkurenceschopnost místních podniků, ale zvyšují i vzdělanost pracovníků těchto závodů, kteří mohou v rámci svého pracovního zařazení i významně přispět k zlepšení životního prostředí ve velkých industriálních městech. Situace v těchto 5 – 15 milionových městech je mnohdy natolik kritická, že nutí místní vlády k přemísťování podniků či dokonce jejich rušení. Netřeba dodávat, že takové podmínky jsou živnou půdou pro stále častější nelegální migraci, jejímž cílem je, a stále častěji bude, i ČR.

Rozvojové projekty CPC

České centrum čistší produkce (CPC) je jednou z organizací, které se podílejí na realizaci rozvojových projektů MŽP ČR od roku 1996, tedy od doby, kdy byla zahájena moderní etapa naplňování tohoto typu projektů. V současnosti CPC realizuje několik projektů zaměřených převážně na snížení dopadů průmyslových výroby na životní prostředí ekonomickou cestou, prostřednictvím tzv. **projektů prevence znečištění**. Během realizace těchto projektů v zemi příjemce se aktivity českých expertů zaměřují především na vyškolení odborníků, kteří budou schopni uvádět tyto projekty do praxe i po skončení externí asistence. Schéma projektů se liší dle charakteru průmyslové výroby a stavu ekonomiky země příjemce. Každý projekt tak reaguje na priority konkré-

tního průmyslového či zemědělského podniku země příjemce. Tyto priority sahají od opatření zaměřených na snížení spotřeby vody či eliminaci toxických látek v odpadních vodách až po projekty zaměřené na design environmentálních technologií.

Mgr. Novák přednáší o projektech rozvojové pomoci na ministerské konferenci o zahraniční pomoci (únor 2003)

Foto J. Plamínková

Příklady z Moldávie

Projekt v Moldávii je zaměřen na realizaci několika demonstračních projektů průmyslové prevence v podnicích v regionu hlavního města Chisinau. Během dosavadních dvou let projektový tým uskutečnil více než 12 projektů prevence znečištění. Např. podnik Carmez, zabývající se porážkou dobytka a zpracováním masa na masné výrobky, realizoval několik opatření zaměřených na snížení organického zatížení odpadních vod (které souvisely i s vysokými poplatky místnímu vodohospodářskému orgánu). Odpadní vody obsahovaly na počátku projektu více než 1200 BSK₅ (mg/l), na konci ročního projektu bylo zatížení sníženo neinvestičními opatřeními (jímání krve, recyklace udicího a chladicího kondenzátu atd.) na 600 BSK₅ (mg/l).

Podnik dále uvažuje o investici do biologické ČOV, byla zahájena jednání s českým dodavatelem technologie. Nutná investice do této technologie byla na základě projektu snížena o několik milionů korun. Další aktivity posílí jméno České republiky jako dodavatele kvalitních technologií (v rámci dalšího roku projektu bude možné seznámit vlastníky podniku s dostupnými technologiemi v ČR). Navíc byl vyškolen personál podniku a všechny budoucí aktivity podniku již budou posuzovány s preventivním ohledem na životní prostředí.

Podnik Technická univerzita Chisinau měl velké problémy s vytápěním bazénu v zimním období, dokonce se uvažovalo o jeho uzavření. Na základě provedeného projektu prevence bylo realizováno

několik opatření, která snížila spotřebu energie na vytápění o cca 6 % (snížení ztrát radiací, snížení ztrát teplé vody). Navíc podnik investoval přes 70 000 EUR do technologie z ČR (kogenerace), která zabezpečí plně ekonomický provoz tohoto zařízení, za současného podstatného snížení dopadů provozu na životní prostředí.

Makedonie a Indie

Velmi podobný projekt, zaměřený na budování kapacit pro prevenci znečištění, je v současnosti realizován v Makedonii. V rámci tohoto projektu Česká republika navíc plní své závazky jako signatáře Paktu na obnovu Jihovýchodní Evropy, projekt je realizován v úzké multilaterální spolupráci s UNIDO (United Nations for Industrial Development Organisations).

Mírně odlišným typem projektu je projekt „Transfer českých environmentálních technologií a know-how do Indie“, na kterém CPC spolupracuje s Česko-indickou obchodní komorou a Velvyslanectvím Indie v ČR. Jeho cílem je prosazení environmentálních technologií na indickém technologickém trhu formou založení česko-indických společných podniků.

Jednotlivé etapy projektu se zaměřily na identifikaci vhodných environmentálních technologií pro přenos do Indie, konzultace o těchto technologiích s potenciálním indickým obchodním partnerem a technologické studijní cesty představitelů indického průmyslu. Podpůrnými činnostmi jsou zajištění vhodného způsobu financování, zajištění podpory v rámci snižování celních bariér v Indii a asistence v rámci dovozu prvních demonstračních jednotek technologií z ČR.

Do této doby se podařilo navázat konkrétní technologickou spolupráci s několika společnostmi v Indii, mj. se společností HUDCO, která realizuje velké zakázky infrastruktury po celé Indii. Přípravuje se založení prvního společného podniku zaměřeného na výrobu zařízení pro recyklaci odpadních vod z mytí automobilové techniky. Netřeba dodávat, že technologie a její správný provoz je klíčem ke snížení negativních dopadů průmyslových výrob nejen v Indii.

Komerční využitelnost – ano či ne?

Jedním z aspektů každého rozvojového projektu je jeho komerční využitelnost pro další aktivity země dárce v zemi příjemce. Na jedné straně stojí argument, že projekt rozvojové – nebo modernější – technické asistence by neměl být realizován s předem daným komerčním cílem. Na straně druhé, setkal jsem se během svého působení v rozvojových zemích s experty ze zemí EU, kteří se netajili, že jsou de facto jen předvojem pro průmyslové firmy země dárce s mnohdy velmi konkrétním posláním. Domnívám se, že přiměřený komerční aspekt, který rozvine oboustranně přínosnou spolupráci mezi zeměmi, není překážkou pro kvalitně provedený projekt, ať je jeho zaměření jakékoliv. Co je podmínkou – vždy musí být poskytnuta kvalitní služba, s vysokou přídanou hodnotou pro příjemce. Tato služba by měla přispívat k řešení problémů, které jsou pro zemi příjemce prioritní. A pokud je obsažen komerční prvek, tak pouze s vědomím příjemce projektu.

Nechat peníze doma?

Někdy slýchávám, že prostředky vyčleněné na realizaci těchto projektů by se daly použít lépe, samozřejmě v ČR (pozn.: realizace jednoho tříletého projektu stojí přibližně 5 – 10 mil. Kč). Nemohu souhlasit. Na základě zkušeností z rozvojového světa mohu zcela zodpovědně říci, že podmínky ČR a životní úroveň obyvatelstva umožňují ještě daleko hlubší zapojení do struktur mezinárodní – multilaterální i bilaterální, humanitární i rozvojové – pomoci. A jak bylo uvedeno výše, ČR vybudovala během svého novodobého působení ve strukturách mezinárodní rozvojové pomoci odborné kapacity, které mají co nabídnout.

V současné době, před vstupem ČR do EU, bychom si měli uvědomit, že členství v OECD, NATO a v brzké době EU nám nepřináší jen privilegia, ale také povinnosti. Pomoc ve formě srozumitelných a kvalitně provedených projektů směřovaných na oblast osvěty, průmyslu, vzdělání či základního nebo aplikovaného výzkumu v ekonomicky slabších zemích je jistě jednou z těchto povinností. Tyto projekty se navíc projeví v prohloubení obchodních vazeb na země příjemce, a tím ve zvýšení exportu země dárce.

CPC se od svého založení v roce 1995 zaměřuje na preventivní ochranu životního prostředí v rámci naplňování vzorců trvale udržitelné výroby a spotřeby. V této činnosti úzce spolupracuje s MŽP ČR v rámci domácích i mezinárodních projektů. Tato strategie je plně v souladu s moderními trendy na ochranu životního prostředí, tak jak ji doporučují mezinárodní organizace jako UNEP (United Nations Environment Programme), UNIDO (United Nations Industrial Development Organisation) a OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). Činnost CPC byla mnohokrát oceněna nejen příjemci realizovaných projektů, ale i výše zmíněnými organizacemi.

Mgr. Libor Novák,
České centrum čistší produkce
Kontakt: Dittrichova 6, Praha 2
www.cpc.cz, novak@cpc.cz

24. květen
Evropský
den
parků

Obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin se kontroluje už 30 let

Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES) byla podepsána ve Washingtonu právě před třiceti lety – 3. března 1973. Úmluvu, která je jedním z nejdůležitějších nástrojů mezinárodního práva v ochraně přírody, podepsalo bývalé Československo 28. února 1992 jako sto čtrnáctý stát v pořadí.

Účelem CITES je postavit mezinárodní obchod s volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami pod společnou kontrolu všech zemí světa. Úmluva omezuje zejména obchodování s jedinci ohrožených druhů získaných z volné přírody, kontroluje však i obchod s živočichy odchovanými v zajetí nebo člověkem vypěstovanými rostlinami druhů, které jsou v přírodě ohroženy.

Úspěchy a problémy

Podle statistických údajů je využívání divoké přírody pro účely mezinárodního obchodu druhou nejvážnější příčinou ubývání druhů na naší planetě, a to hned za ničením přirozených stanovišť. Hlavními vývozními oblastmi jsou Střední a Jižní Amerika, Afrika a Asie, hlavními dovozními oblastmi jsou Severní Amerika, Evropa, Dálný Východ (Japonsko, Korea, Čína), Střední Východ a Austrálie. Nejčastěji se obchoduje s kůžemi plazů, kožešinami, živými exotickými ptáky a tropickými ozdobnými rybkami, mušlemi a mořskými korály, kaktusy, orchidejemi a vzácným tropickým dřevem.

V roce 1989 úmluva zakázala mezinárodní obchod se slonovinou, což přispělo k záchraně slona afrického před pytláckými masakry. Za další úspěch úmluvy se považuje značné omezení nelegálního obchodu s kůžemi krokodýlů a jeho nahrazením obchodem s kůžemi z farmových chovů. Úmluva CITES také podpořila moratorium na lov velryb, vyhlášené Mezinárodní velrybářskou komisí, tím, že zakazuje mezinárodní obchod s produkty z velryb.

Existuje značně rozsáhlý nelegální obchod s živou přírodou. Nejzávažnějším současným problémem je pašování vymírajících druhů jako jsou tygři (kosti), nosorožci (rohy), medvědi (žlučníky) aj. do Číny, Tchajwanu, Koreje, Vietnamu a Hongkongu pro výrobu tradičních léčiv. Po roce 1989 se do České republiky dováží stále více živých ptáků (zejména papoušci) a dalších exotických zvířat odchycených z volné přírody v rozvojových zemích Afriky, Jižní Ameriky a Asie kvůli poptávce chovatelů. ČR funguje také jako významná tranzitní země do západní Evropy. Od roku 1997 zaznamenáváme i nelegální dovoz předmětů ze slonoviny a dalších výrobků z živočichů chráněných CITES (módní kožené zboží a suvenýry).

CITES – významný nástroj pro světovou ochranu přírody

CITES je globální mezinárodní dohodou v rámci Organizace spojených národů a je považována za jeden z významných nástrojů světové strategie ochrany přírody. Úmluvu dosud podepsalo 161 států. Jde o vládní dohodu, která je však silně podporována významnými mezinárodními ochránářskými nevládními organizacemi, jako je IUCN (Světový svaz ochrany přírody), WWF (Světový fond pro přírodu) a mnoho dal-

ších. Finančně a politicky je úmluva podporována USA, Evropskou unií, Japonskem a dalšími zeměmi.

CITES vytvořila celosvětovou síť, která kontroluje mezinárodní obchod s ohroženými divokými zvířaty a planými rostlinami, a to hlavně pomocí povolení, která musí doprovázet každou mezinárodní zásilku dotyčných organismů nebo výrobků z nich. Tato povolení, známá spíše pod termínem „CITES permity“, jsou kontrolována celními orgány všech zemí CITES, které obchod uskutečňují. Povolení může být vydáno jen tehdy, potvrdí-li vědecký orgán, že odběrem rostliny nebo živočicha z přírody nedošlo k ohrožení druhu vyhubením. CITES permit je tedy jakýmsi dokladem o tom, že vývoz nebo dovoz určité zásilky, která obsahuje rostliny nebo živočichy, je v pořádku z hlediska ochrany přírody.

Jako „obchod“ označuje úmluva jakýkoliv vývoz nebo dovoz chráněných organismů, jejich těl a výrobků z nich. Úmluva se tedy týká jak velkoobchodníků, tak i všech individuálních cestujících do zahraničí.

Předmětem ochrany CITES je v současné době asi 2000 druhů zvířat a 35 000 druhů rostlin. Podle stupně ohrožení své existence v přírodě jsou rozděleny do tří kategorií:

- 1) Druhy kriticky ohrožené vyhubením jsou vyjmenovány v tzv. příloze I k CITES.
- 2) Druhy z přílohy II k CITES, jejichž situace v přírodě není kritická, ale které by mohly být ohroženy, pakliže by využívání pro mezinárodní obchod nebylo regulováno.
- 3) Druhy z přílohy III k CITES jsou ohrožené na území určitého státu, který požádal o regulaci obchodu s nimi.

Situace v České republice

V České republice platí podle zákona č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, že dovoz a vývoz živočichů a rostlin chráněných úmluvou CITES povoluje (vydává permity CITES) Ministerstvo životního prostředí, které je národním výkonným orgánem CITES. Vědeckým konzultantem je zde Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Dodržování úmluvy kontrolují celní orgány a Česká inspekce životního prostředí. Nedovolený vývoz nebo dovoz může vést přinejmenším k zabavení exemplářů. Podle zákona č. 16/1997 je možné uložit pokutu až do výše 200 000 Kč soukromým osobám a podnikatelům či právnickým osobám až 2 000 000 Kč. Pašování a nedovolený obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin může být hodnoceno jako trestný čin s možností uložení trestu odnětí svobody až na 8 let.

Další informace:

<http://www.cites.org>

<http://www.env.cz/www/laws/cites2.nsf>

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Kancelář ČIŽP na ruzyňském letišti kontroluje pašeráky

Dne 3. února otevřela Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) svou pobočku přímo v areálu ruzyňského letiště. Jejím smyslem je kontrolovat dovozy a vývozy rostlin, živočichů i neživých exemplářů, které podléhají zákonu č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – tzv. zákonu CITES.

„Činnost inspektorů přímo na letišti by měla zlepšit vymáhání tohoto zákona,” říká Ing. Eva Tylová, pověřená řízením ČIŽP. Pašování chráněných rostlin a zvířat je velmi lukrativní byznys. Nebezpeční jsou především profesionální pašeráci, ale na pašování se – často z neznalosti – podílejí i běžní turisté. Nejčastějším prohřeškem turistů je dovoz lahví s alkoholem, v němž je naložen chráněný had (často kobra). Takové lahve se dají levně koupit v Číně, Vietnamu a dalších asijských zemích, přičemž turisté většinou vůbec netuší, že vlastně dovážejí bez povolení chráněné druhy živočichů. Časté je i pašování korálů či kůží chráněných zvířat, ať již jde o šelmy, hady či krokodýly.

Pokuty pro fyzické osoby mohou dosáhnout až 200 000 Kč, ale v případě drobných prohřešků se inspektoři snaží vyřešit vše na místě blokovou pokutou. Podstatně vyšší pokuty dávají za pašování živých rostlin a živočichů „ve velkém” – jak je vidět z tabulky, byla už udělena pokuta ve výši 100 000 Kč. Pokuty pro právnické osoby mohou dosáhnout až 2 mil. Kč, maximální udělená pokuta činila dosud 180 000 Kč.

Od jaguárů po kaktusy

Množství zabavených exemplářů může být překvapivě velké – např. zásilky kaktusů z Jižní Ameriky obsahovaly až několik tisíc kusů chráněných exemplářů. Mezi velké akce patřila i zabavená zásilka 98 kusů papoušků z Libérie (cílovou zemí bylo Slovinsko). Ti, kteří přežili, skončili v roce 2000 v ZOO v Brně, ale 2/3 ptáků uhynuly díky stresu a špatným podmínkám přepravy. Pašerák, který je v současné době trestně stíhán, chtěl dovést 50 krajt a 11 varanů,

jiný dvě kůže zeber či živé outloně. Mezi nejzávažnější nálezy patří zabavení dvou kůží kriticky ohroženého sněžného levharta z Tibetu.

Velmi často se pašují papoušci (amazoňan, ara, kakadu), draví práci (vývoz do Saúdské Arábie), plazi – živí i výrobky z nich, a to jak hadi (krajty, hroznýši), tak ještěři (zelení leguáni z Jižní Ameriky) nebo želvy. Dále obojživelníci (barevné žáby z Jižní Ameriky), z rybích výrobků především kaviár, lastury (např. křídlatec velký), slonovina, koráli (např. houbovník), motýli, kůže šelem (levhart, ocelot, jaguár atd.) a výrobky čínské medicíny, často obsahující součásti chráněných živočichů i rostlin. Zdaleka ne všechno zboží je ale zabaveno přímo na letištích. Zdrojem mohou být i luxusní obchody – např. sako z krajty mřížkované (viz titulní strana) bylo zabaveno v jednom z pražských butiků (prodejní cena 60 000 Kč). Dále lze v obchodech najít kabelky, peněženky či opasky z hadí či krokodýlí kůže, luxusní boty s ozdobami z krajtů kůže a další.

Po zabavení nastává často problém: co se zabavenými věcmi? „Na Ruzyni není kam je dát, řešíme to případ od případu”, krčí rameny inspektorka Mgr. Pavla Říhová. Pro živočichy hledají často záchranná centra, něco si nechávají pro osvětu či zatím ukládají do skladu. Bohužel, jen zcela výjimečně se podaří vrátit živočichy či rostliny zpět do přírody.

Činnost inspekce je přitom omezena počtem inspektorů – v celé republice se jich touto problematikou zabývá asi 25, na pražském inspektorátu čtyři pracovníci.

Pla

Přehled nejvyšších pokut uložených podle zákona č. 16/1997 Sb. za období 1997 až 2002

Fyzické osoby

Č.	ČI	Subjekt	Paragraf	Převodní částka v Kč	Konečná částka v Kč	Datum rozhodnutí	Datum prvního rec.	Poznámka
1	HH	Kohoutek František	§ 25/1a/16/97	47 000	21 800	26.3.01	26.7.01	nezákonně i povolení registrace a neoprávněný převod 85 (mrazák)
2	PH	Václav Jakubec	§ 25/1a/16/97	80 000	48 300	11.2.00	8.8.00	dovoz 2 202 kaktusů z Mexika bez dokladu CITES
3	HH	Michal Monocová	§ 25/1a/16/97	90 000	58 300	22.6.99	2.12.99	neoprávněná registrace 48 želv
4	HH	Josef Kubec	§ 25/1a/16/97	75 000	58 300	5.11.01	4.3.02	neoprávněná kontrola
5	PH	Bohuslav Vojtěch	§ 25/1a/16/97	80 000	58 300	22.12.99	30.8.00	dovoz 120 kaktusů z Mexika bez dokladu CITES
6	HH	Čestmír Mazurek	§ 25/1a/16/97	70 000	19 300	24.8.99	15.11.99	nezákonně neoprávněným způsobem a náhodně prostě bez registrace 100 želv a 5 varanů
7	PH	Karel Štěpán	§ 25/1a/16/97	85 000	58 300	26.10.00	12.4.00	dovoz 170 chamoisů a 80 želv z Francie bez dokladu CITES
8	PH	Andr. Havelka	§ 25/1a/16/97	100 000	180 000	20.12.99	30.8.00	dovoz 48 želv z Francie bez dokladu CITES

Fyzické osoby podnikající a právnické osoby

Č.	ČI	Subjekt	Paragraf	Převodní částka v Kč	Konečná částka v Kč	Datum rozhodnutí	Datum prvního rec.	Poznámka
1	ČI	SEDRČENKA - spol. s r.o.	§ 26/1a/16/97	80 000	58 300	3.9.00	18.9.00	dovoz 285 kůží vyrobek z kůže a kůže hrochů, kočky a krokodýlů z JAR bez dokladu CITES
2	HH	Carat ČR s.r.o.	§ 26/1a/16/97	80 000	58 300	7.12.01	31.12.01	dovoz 800 kusů výtisků s obrázkem mušketýra z Francie bez dokladu CITES
3	PH	SALIMAX ČR s.r.o.	§ 26/1a/16/97	80 000	58 300	20.3.02	13.4.02	dovoz 120 mrazáků (kaktusů, rybníků, ořechů) z Holandska bez dokladu CITES
4	HH	SELZARD, Lozno	§ 26/1a/16/97	80 000	58 300	16.9.99	29.11.99	dovoz 282 kg kaktusů z Vietnamu bez dokladu CITES
5	HH	Nguyen Van Thanh	§ 26/1a/16/97	150 000	58 300	13.6.00	27.9.00	dovoz 4 000 kg (5 900 kg) neživých kůží z Vietnamu bez dokladu CITES
7	PH	SALIMAX ČR s.r.o.	§ 26/1a/16/97	80 000	58 300	18.10.02	13.12.02	dovoz 24 750 kg sněžníků a 600 kg kaktusů z Holandska bez dokladu CITES
8	PH	HEPNER Prague a.s.	§ 26/1a/16/97	100 000	180 000	23.6.99	12.7.99	dovoz 32 kůží vyrobek z kůže krokodýlů a kůže z Francie bez dokladu CITES
9	PH	Bohuslav Mikuláš	§ 26/1a/16/97	300 000	180 000	7.9.99	13.1.00	dovoz 130 vyrobek ze slonoviny z Guiney bez dokladu CITES
10	PH	Robert Vajns	§ 26/1a/16/97	100 000	180 000	3.9.99	13.5.00	nezákonně prodal a přepravil 351 ptáků a 58 papoušků

Celoevropská strategie biologické a krajinné rozmanitosti naplňuje Úmluvu o biologické rozmanitosti

Na rozdíl od všeobecně vžitě představy, která si biologickou rozmanitost (biodiverzitu) obvykle spojuje především s tropickými deštnými pralesy nebo korálovými útesy, vyznačuje se i Evropa poměrně vysokou rozmanitostí biologických soustav. Odhadujeme, že se na našem kontinentě vyskytuje na 200 000 druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a více než 2500 typů biotopů. Uvedená čísla pochopitelně představují zlomek globální druhové bohatosti (počtu druhů), soustředěné zejména do tropů.

Ohrožené druhy v Evropě

Nicméně na rozdíl od jiných světadílů máme díky dlouholetému ochrannému výzkumu k dispozici poměrně přesné údaje o stupni ohrožení bioty (živé složky ekosystémů), alespoň u některých taxonů či ekologických skupin. Člověk významným způsobem změnil značnou část evropské krajiny. Málokdo tuší, že nahrazování původních biotopů umělými a přírodě blízkými stanovišti zpočátku vedlo – přinejmenším v některých případech – k zvýšené druhové rozmanitosti příslušných rostlinných a živočišných společenstev.

Teprve ve 20. století se začala rozmanitost biotopů a také počet druhů flóry a fauny na našem kontinentě v důsledku pokračujícího negativního působení lidské civilizace významně snižovat. V polovině 90. let 20. století bylo v Evropě ohroženo 18 % druhů ptáků, 22 % druhů vyšších rostlin, 27 % druhů motýlů, 30 % druhů obojživelníků, 42 % druhů savců, 45 % druhů plazů a 52 % druhů sladkovodních ryb. Za hlavní činitele, ohrožující biodiverzitu na našem kontinentě, považujeme pokračující velkoplošný rozpad (fragmentaci), ničení a přeměnu původních biotopů, nadměrné využívání přírodních zdrojů jako jsou lesy a záměrné nebo neúmyslné vysazování invazních vetřeleckých organismů.

Potřeba ucelené koncepce

I přes značnou tradici, které se v Evropě těší péče o přírodní a krajinné dědictví, a moderní přístup, jímž se vyznačuje legislativa Evropských společenství (ES) na ochranu přírody i **Úmluva o ochraně fauny a flóry a přírodních stanovišť**, známější podle místa sjednání spíše jako **Bernská úmluva**, chyběla do určité doby koncepce, která by skutečně zahrnovala celý kontinent a účinně a rychle reagovala na přijetí z tohoto hlediska klíčového nástroje mezinárodního práva – **Úmluvu o biologické rozmanitosti** (*Convention on Biological Diversity, CBD*). Potřeba obdobného uceleného programu je v celoevropských souvislostech o to větší, že na našem kontinentě najdeme řadu rozlohou spíše menších států: proto ekosystémy, či spíše řečeno ekokomplexy, často přesahují geopolitické hranice.

Jako odpověď na uvedené podněty a také na politické, hospodářské a společenské změny, k němž došlo koncem 80. let 20. století v bývalých komunistických zemích, byla v říjnu 1995 na 3. konferenci evropských ministrů životního prostředí, konané v Sofii, přijata **Celoevropská strategie biologické a krajinné rozmanitosti** (*Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy, PEBLDS*).

V čem se strategie liší od předcházejících pokusů? Protože byla přijata představiteli 54 států, tradičně tvořícími v členění OSN evropskou oblast, zahrnuje nejen vlastní, tradičně vymezený kontinent, ale i území všech bývalých sovětských republik. Nesoustřeďuje se na péči o jednotlivé ohrožené druhy nebo na omezený počet lokalit, ale usiluje spíše o zachování celistvosti ekosystémů. PEBLDS se přitom nevyhýbá ani otázkám péče o krajinu. V neposlední řadě strategie poskytuje vhodný politický rámec pro konkrétní akce, jejichž prostřednictvím mají být dosaženy dlouhodobější cíle v ochraně a péči o biodiverzitu.

Cíle PEBLDS....

Cíle, které si Celoevropská strategie biologické a krajinné rozmanitosti vytyčila, nejsou malé. Zahrnují udržitelné využívání rozmanitých složek biodiverzity, začlenění široce pojaté péče o biologickou rozmanitost do jiných odvětví a sektorů jako je zemědělství, lesnictví, rybolov, průmysl, doprava a turistika, lepší poznání stavu, změn a vývojových trendů biodiverzity na našem kontinentě, zlepšení informovanosti o významu biodiverzity, zvýšené zapojení široké veřejnosti do ochranné činnosti a také zajištění odpovídajících finančních prostředků, aby mohla být strategie rozumným způsobem naplňována.

Právě pro naplňování PEBLDS byla v roce 1996 ustavena Rada pro Celoevropskou strategii biologické a krajinné rozmanitosti. Ta se schází jednou ročně a tvoří ji představitelé signatářských zemí a klíčových nevládních a odborných organizací s celoevropskou působností. V období mezi zasedáními rady realizaci PEBLDS koordinuje řídicí výbor. Jako sekretariát, profesionálně podporující činnost Rady, působí Rada Evropy, sídlící ve francouzském Štrasburku, a Regionální úřad UNEP (Program OSN pro životní prostředí pro Evropu) v Ženevě.

...a jak jich dosáhnout

Pro realizaci PEBLDS přijímá Rada podrobné akční plány, navržené vždy na pětileté období. První, zahrnující období 1996 – 2000, zahrnoval 12 akčních témat, zaměřených nejen na průřezové činnosti jako je vytvoření **Celoevropské ekologické sítě** (*Pan-European Ecological Network, PEEN*, u nás známé i pod názvem *European Ecological Network* čili *EECONET*) nebo začlenění problematiky biologické a krajinné rozmanitosti do odpovídajících odvětví a sektorů, ale i na šest hlavních typů ekosystémů. Protože se tento přístup ukázal jako příliš všeobjímající, odsouhlasila Rada v březnu 2000 na svém 4.

zasedání v lotyšské Rize akční plán na období 2001 – 2005, který vymezuje jen šest priorit.

Kromě již zmiňovaného meziresortního přístupu, šíření informací o stavu a ohrožení biodiverzity na našem kontinentě a vytvoření PEEN se jedná i o vybudování odpovídajících kapacit pro ochranu životního prostředí ve střední a východní Evropě a v zemích bývalého SSSR a provádění hodnocení stavu a změn celoevropské biodiverzity prostřednictvím monitorování a podávání zpráv. Jelikož mezitím Úmluva o biologické rozmanitosti prošla z úvodní etapy do fáze realizace, stalo se hlavním akčním tématem posilování naplňování CBD právě prostřednictvím Celoevropské strategie biologické a krajinné rozmanitosti.

7. zasedání Rady pro Celoevropskou strategii biologické a krajinné rozmanitosti se uskutečnilo ve dnech 30. – 31. ledna 2003 v ženevském Paláci národů. Jednání potvrdilo, že PEBLDS bezesporu představuje významný prostředek pro naplňování Úmluvy o biologické rozmanitosti a závěrů **Světového summitu o udržitelném rozvoji** (*World Summit on Sustainable Development, WSSD*) v šířeji pojaté Evropě.

Rezoluce pro Kyjev

Pro nadcházející 5. konferenci evropských ministrů životního prostředí, která se uskuteční ve dnech 21. – 23. května 2003 v Kyjevě (*podrobněji viz článek v minulém čísle Zpravodaje, pozn. red.*), odsouhlasila Rada rezoluci, vytyčující značně ambiciózní cíle. Pokud bude v ukrajinské metropoli přijata, zavázá se v ní vlády v evropském regionu OSN zastavit do r. 2010 na našem kontinentě celkový úbytek biologické rozmanitosti.

Protože již téměř deset let pokračuje úsilí některých evropských zemí, mezinárodních institucí i nevládních organizací o vytvoření **Celoevropské ekologické sítě** jako neopominutelného nástroje integrované péče o přírodní a krajinné dědictví, měli by ministři, zodpovědní v celoevropském regionu za životní prostředí, vyjádřit výraznou podporu záměru vytvoření PEEN do roku 2015. Státy, zapojené do realizace PEBLDS, by proto měly přednostně napomáhat rozvoji PEEN prostřednictvím příslušného programu činnosti Rady Evropy, vytvářením národních ekologických sítí a budováním přeshraničních ekologických sítí. To pochopitelně nebude možné bez odpovídajícího financování. Z tohoto důvodu by se ministři měli zavázat, že do r. 2006 budou ve všech evropských státech určeny jednotlivé skladebné prvky celoevropské ekologické sítě (jádrová území čili biocentra, oblasti obnovy, koridory a ochranná pásma), a to jako evropský příspěvek pro uvažovanou globální ekologickou síť.

Do r. 2008 by měla být všechna jádrová území odpovídajícím způsobem chráněna a PEEN by měla směřovat všechny hlavní národní, celoevropské a mezinárodní strategie krajinného plánování a využívání pozemků. Pro nás není bez zajímavosti, že státy střední a východní Evropy, usilující o vstup do Evropské unie (EU), by měly svou bohatou krajinnou a biologickou rozmanitost chránit mj. Celoevropskou ekologickou sítí, a to v úzké součinnosti s právně závaznou soustavou chráněných území Evropských společenství (ES) NATURA 2000.

Poselství z Paříže

Vůbec první celoevropská konference o zemědělství a biodiverzitě, jež proběhla z podnětu francouzské vlády 5. – 7. června 2002 v Paříži, odsouhlasila závěrečný text o ochraně a využívání biologické a krajinné rozmanitosti v rámci zemědělských koncepcí a postupů. Protože více než polovinu našeho kontinentu tvoří zemědělská krajina, obsahuje navrhovaná rezoluce závazek, že do r. 2008 by měla být podstatná část přírodovědecky hodnotných lokalit v agroekosystémech na našem kontinentě obhospodařována k biodiverzitě citlivým způsobem jako jsou programy pro rozvoj venkova, agroenvironmentální programy či organické zemědělství.

Kodex vhodných postupů, jak začlenit problematiku biologické a krajinné rozmanitosti do odvětví dopravy, upozorňuje, že Evropa – či přesněji řečeno některé její části – patří mezi oblasti s vůbec nej hustší dopravní sítí na světě. Protože více než třetinu celkové rozlohy našeho kontinentu pokrývají lesy různé kvality a rozmanitým otázkám péče o lesy se dlouhodobě a koncepčně věnuje **Ministerská konference o ochraně lesů v Evropě** (*Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe, MCPFE*), byla připravena rámcová dohoda o spolupráci mezi oběma ministerskými procesy. Není bez zajímavosti, že pokud budeme za východní hranici našeho kontinentu pokládat pohoří Ural, potom leží 60 % evropských lesů na území Ruské federace. V evropském regionu, tak jak jej vymezuje OSN, tedy od portugalského pobřeží po Čukotku, se v Rusku nachází dokonce 90 % lesů. V důsledku rozsáhlých zalesňovacích aktivit přibývá v takto vymezeném evropském kontinentu ročně 8850 km² lesů. Zmiňovaná rezoluce klade důraz na naplňování rozšířeného programu činnosti pro lesní biologickou rozmanitost Úmluvy o biologické rozmanitosti, a to především pomocí ekosystémového přístupu a národních lesnických programů jednotlivých zemí.

Přestože invazní vetřelecké druhy, které ohrožují jiné druhy, biotopy nebo celé ekosystémy, nepředstavují na našem kontinentě takové nebezpečí jako na ostrovech nebo člověkem nověji osídlovaných oblastech, působí zmiňované organismy závažné problémy i v Evropě. Z tohoto důvodu připravuje Rada Evropy v rámci Bernské úmluvy koordinovaný přístup v podobě Celoevropské strategie pro invazní vetřelecké druhy. Deklarace, předložená Radou PEBLDS evropským ministrům životního prostředí, doporučuje, aby do r. 2008 naplňovala Celoevropskou strategii pro invazní vetřelecké druhy polovina evropských zemí.

Peníze pro biologické dědictví

Skutečně účinná péče o biologickou rozmanitost se pochopitelně neobejde bez dostatečných kapacit včetně finančních zdrojů. Deklarace, navržená Radou pro Celoevropskou strategii biologické a krajinné rozmanitosti, proto navrhuje, aby se do r. 2008 podstatně zvýšil objem veřejných i soukromých investic do péče o biologické a krajinné dědictví.

Informace o stavu, změnách a vývojových trendech kontinentální biodiverzity jsou stále neúplné, roztržštěné či z nejruznějších důvodů hůře dostupné. Proto by měl nejpozději do r. 2008 vzniknout ucelený

celoevropský program monitorování biologické rozmanitosti, podporovaný již existujícím **Evropským rámcem pro monitorování a indikátory biodiverzity** (*European Biodiversity Monitoring and Indicator Framework, EBMIF*). Předpokládáme, že pro uvedený program využijeme s určitým předstihem soubor odpovídajících indikátorů biodiverzity.

PEBLDS v blízké budoucnosti

Program naplňování PEBLDS na rok 2003 vychází ze Strategického plánu Úmluvy o biologické rozmanitosti s tím, že Celoevropská strategie biologické a krajinné rozmanitosti neřeší politicky ožehavou problematiku biologické bezpečnosti a spravedlivého a rovnoprávného rozdělování zisků z využívání genetických zdrojů včetně používání soudobých biotechnologických postupů.

V pořadí již 4. mezivládní konference **Biodiverzita v Evropě**, kterou finálně podporují vlády Velké Británie, Dánska a Švýcarska, se uskuteční na pozvání španělské vlády v Madridu na konci ledna 2004. Její účastníci by měli podrobně prodiskutovat otázky, předložené na 7. zasedání konference smluvních stran CBD (duben 2004, Kuala Lumpur), především problematiku chráněných území a ekologických sítí, biodiverzity horských ekosystémů a přesunu technologií včetně odborné spolupráce.

Předsedkyní Rady byla na příští dva roky zvolena Sylvi Ofstadová z Norska. Jedním z členů řídicího výboru Celoevropské strategie biologické a krajinné rozmanitosti se stal i zástupce České republiky.

**RNDr. Jan Plesník, CSc.,
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR**

Ve Zdravých městech již žije více než desetina obyvatel republiky

Více než desetina obyvatel České republiky žije ve městech, která se doposud zapojila do **projektu Zdravé město. Národní síť Zdravých měst ČR** (NSZM), která tyto obce sdružuje, má už 32 členů – menších i větších obcí – v nichž žije 1,1 milionu obyvatel. „Většina těchto obcí je zatím z Moravy, začíná se ale projevovat i zájem z Čech, například z Královéhradeckého kraje,” řekl na jednání NSZM na Ministerstvu životního prostředí dne 26. 2. 2003 její koordinátor Ing. Petr Švec.

Aktivitu členů NSZM ocenil i ministr životního prostředí RNDr. Libor Ambrozek: „Já jsem osobně celou řadu Zdravých měst projel a podobným aktivitám velmi fandím. Projekty, které se v těchto městech realizují, považuji za perfektní,” řekl ministr a dodal, že spolupráce MŽP s NSZM bude pokračovat i v dalších letech. „Uvítáme samozřejmě připomínky a praktické zkušenosti členů NSZM při přípravě aktualizované Státní politiky životního prostředí i podněty k poskytování podpor ze Státního fondu životního prostředí,” dodal Ambrozek.

Projekt Zdravé město je konkrétním výsledkem politiky udržitelného rozvoje. Členská města se snaží v praxi uplatňovat tuto politiku například aktivním zapojováním občanů do veřejného života a jejich účastí na rozhodování, preferencí udržitelných způsobů dopravy (například ze šesti českých měst, která se v roce 2002 zapojila do Evropského týdne mobility, byla čtyři členy NSZM) či podporou obnovitelných zdrojů energie.

Některé konkrétní výsledky projektů prezentovali zástupci obcí i na zmíněném setkání. Například město Litoměřice se po roce 1989 muselo vypořádat s katastrofálním znečištěním ovzduší. Proto od roku 1990 do roku 2000 za pomoci státních dotací i prostředků vlastního rozpočtu proběhla v Litoměřicích rozsáhlá plynofikace. „V roce 2000 jsme ovšem stále před palčivým problémem zvyšování ceny zemního plynu,” říká Ing. Pavel Gryndler, vedoucí odboru životního prostředí litoměřické radnice. Město si proto vypracovalo analýzu alternativních možností, odkud

energii získávat. Podle Ing. Gryndlera z této analýzy nejlépe vyšly solární kolektory na ohřev teplé užitkové vody (TUV) a tepelná čerpadla. Z dalších studií vyšla jednoznačně jako pozitivní podpora solárních systémů a město vyhlásilo vlastní dotační program na podporu instalací slunečních kolektorů – každý zájemce může dostat městskou dotaci ve výši 20 000 Kč. „Spočítali jsme, že návratnost investice je zhruba 5 – 6 let. Zájem roste a dnes už je v Litoměřicích 170 m² nových instalací solárních systémů na ohřev TUV,” dodává Ing. Gryndler. V současné době město uvažuje také o dotacích na instalaci tepelných čerpadel a v roce 2003 chystá instalaci cca 20 slunečních panelů na střeše Dětského domova.

Mezi další projekty členských obcí patří například ekologický audit škol, který provádí například radnice ve Vsetíně, organizace oslav Dne Země, Evropského dne bez aut či již zmíněného Evropského týdne mobility. Radnice Zdravých měst také aktivně podporují environmentální vzdělávání a výchovu, snaží se o strategické plánování, do něhož hned od počátku zapojují své občany a podobně. NSZM vypracovala také vlastní metodiku pod názvem **Česká brána 21**, která je návodem pro všechny obce, jakým způsobem se mohou snažit o to, aby se staly Zdravými městy. Česká brána 21 slavila i mezinárodní úspěchy, například na světové výstavě Expo 2000 v Hannoveru, kde získala ocenění Světový projekt Expo 2000.

Ministerstvo životního prostředí spolupracuje s NSZM zejména při přípravě metodiky Místních Agend 21, ale i v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Dalším z odborných partnerů NSZM je Český ekologický ústav (ČEÚ).

Další informace:

<http://www.nszm.cz>
<http://www.env.cz>
<http://www.ceu.cz/edu>
<http://www.ma21.cz>

(z materiálů tiskového oddělení MŽP)

Projekt Zdravé město

V roce 1988 iniciovala Světová zdravotnická organizace (WHO) mezinárodní Projekt Zdravé město (WHO Healthy Cities Project), ke kterému přizvala nejvýznamnější evropské metropole. Za prvních deset let trvání projektu v Evropě vzniklo 1300 Zdravých měst ve 30 zemích. Dnes se označením Healthy City pyšní např. Madrid, Athény, Vídeň, Győr, Oslo, Liverpool atd.

V rámci jednotlivých států se tato města sdružují do národních sítí. Ačkoli projekt má v každém městě organizační zázemí úřadu, není pouhou „úřední aktivitou“. Je zejména projektem komunitním – vzniká „most“ pro spolupráci mezi radnicí a veřejností a otevírá se prostor pro aktivitu obyvatel města.

Národní síť Zdravých měst ČR (NSZM ČR)

Po roce 1989 se myšlenky uvedeného projektu začaly realizovat také ve městech České republiky. V roce 1994 vytvořilo jedenáct aktivních Zdravých měst asociaci s názvem Národní síť Zdravých měst České republiky.

Asociaci dnes tvoří 32 českých a moravských měst, ve kterých žije 1,1 milionu obyvatel (tj. 11 % populace České republiky). K nejvýznamnějším Zdravým městům v ČR jistě patří Brno, zakládající člen asociace NSZM ČR a od roku 1996 jako zatím jediný český zástupce také aktivní člen elitní Evropské sítě Zdravých měst WHO. Úplný přehled Zdravých měst ČR i další informace najdete na internetové adrese www.nszm.cz.

Návodem pro postup Zdravých měst ČR se od roku 1998 stala **metodika Česká Brána 21** (New Gate 21), která o dva roky později získala titul Světový projekt EXPO 2000. Vlivem metodiky vznikla ve Zdravých městech ČR v krátkém časovém sledu řada důležitých změn směřovaných ke strategickému rozvoji měst se širokým zapojením veřejnosti. Rychlost, s jakou se města do uvedených aktivit zapojila, je v podmínkách ČR výjimečná a je výsledkem dobré a neformální síťové spolupráce mezi městy v rámci asociace.

Co znamená pojem Zdravé město?

Zdravá města spojuje myšlenka programového utváření města či obce nebo regionu jako kvalitního

místa pro život. To vše po dohodě a ve spolupráci s jejich obyvateli. Zdraví je přitom chápáno jako harmonie psychického, fyzického, ale i sociálního stavu člověka – v souladu s definicí Světové zdravotnické organizace, z jejíhož podnětu celý projekt vznikl.

Ambicí Zdravých měst je vytváření procesů, které příznivě ovlivní kvalitu života nejen současných obyvatel měst, ale také život generací jejich dětí. Jedná se o jeden z cílů EU a OSN, tzv. udržitelný rozvoj.

Řádným členem NSZM ČR nebo třeba členem pozorovatelem se může stát kdykoli kterýkoli české město, které se rozhodne aktivně se přihlásit a plnit myšlenky směřující k naplňování ZDRAVÍ.

Členství v této asociaci není jen prestižní záležitostí, města z něho mají užitek. Asociace poskytuje všem svým členům bezplatné služby. Jedná se především o:

- zastřešení mezinárodními institucemi
- metodiku strategického rozvoje města podle standardů EU a OSN
- spolupráci a výměnu zkušeností s ostatními Zdravými městy
- propagaci výsledků jednotlivých Zdravých měst na národní i mezinárodní úrovni
- pomoc při získávání finančních zdrojů.

NSZM ČR je v současné době jedinou asociací municipalit v ČR, která má v základním poslání, určeném stanovami, hledat cestu ke zdraví, udržitelnému rozvoji a kvalitě života v podmínkách měst v České republice.

Ing. Petr Švec,

národní koordinátor Projektu Zdravé město

Tel: 602/ 500 639

e-mail: paha@nszm.cz

web: www.nszm.cz

Informační stránky Zdravých měst:

Boskovice –	http://www.boskovice.cz/zdrave_mesto/zdr mesto.htm
Brno –	http://www.brno.cz/main/odbory/kbzm/cz_index.php
Hodonín –	http://www.muhoodonin.cz
Chrudim –	http://www.chrudim-city.cz/zdr_m.htm
Karviná –	http://www.muka.cz/ZM/ZM_Karvina.htm
Kroměříž –	http://www.mesto-kromeriz.cz/zmdefault.asp
Litoměřice –	http://www.litomerice.cz/zdravemesto
Moravská Třebová –	http://www.mtrebova.cz:1037/zdravi.htm
Orlová –	http://www.mesto-orlova.cz/zdravem
Poděbrady –	http://www.mesto-podebrady.cz/meu/zdrave_mesto.htm
Prostějov –	http://www.mestopv.cz/mesto/zdr_mesto/zdrave_mesto.htm
Třebíč –	http://www.trebic-city.cz
Valašské Meziříčí –	http://www.valmez-city.cz/mesto/zdravemesto.htm
Velké Meziříčí –	http://www.mestovm.cz/radnice/zdravemesto/zdravemesto.html
Veselí nad Moravou –	http://www.veseli-nad-moravou.cz/mesto_region/zdrave_mesto/index.html
Vsetín –	http://www.vsetin.cz
Zlín –	http://www.mestozlin.cz/index.php?ID=12868

Ostatní členové NSZM nemají specializované internetové stránky k projektu Zdravé město.

Člověk je součástí krajiny

Člověk je od pradávna až po dnešní dobu nedílnou součástí krajiny. Vše v krajině a přírodním prostředí vychází ze vzájemné interakce a různých kvalitativních a kvantitativních proporcí složek prostředí, jimiž jsou voda, půda, ovzduší, biota a energie. Složky jsou ve vzájemné rovnováze – nikoli však statické, ale dynamicky oscilující okolo určitého rovnovážného stavu. Pokud byl tento rovnovážný stav krajinného systému v minulosti jakýmkoli způsobem narušen (ať už zvenčí nebo zevnitř – pád meteoritu, vyhynutí dinosaurů, výbuch sopky), vždy po určité době došlo k nastolení rovnováhy nové – organismy se přizpůsobily novým změnám podmínek a krajinný systém fungoval, byť v pozměněných podmínkách, dále. Sice jinak, ale dále.

Složky vytvářejí tzv. ekosystémy, které jsou energeticky vyváženými a do určité míry soběstačnými systémy – pokud nejsou nějakým způsobem narušeny. Např. les, ve středoevropských klimatických podmínkách převážně smíšený, je energeticky i složkově vyváženým systémem (cyklus zrod – vývoj – růst – zánik – rozklad asi nemusím blíže specifikovat). Jako každý ekosystém, který není nějakým způsobem narušen, dokáže i tento hospodařit s vodou a energií, což má za následek, že vždycky užijí jen takové množství rostlin a živočichů, kolik vyprodukuje životně důležitých látek a energie, které biota potřebuje k životu. A naopak, které opět s pomocí rozkladačů a jiných rozkladných mechanismů dokáže rozložit a následně využít k dalším cyklům. Ekosystém, pokud funguje jak má, nikdy nevydává energii nazmar.

Trochu historie

Člověk byl odjakživa součástí krajinného ekosystému. Pokud si z krajiny (přírody) bral jen tolik, co sám spotřeboval, bylo to z hlediska ekosystémového naprosto v pořádku a ekosystém ho bez problémů uživil. Problém nastal v momentu, kdy člověk začal brát z krajinného ekosystému více, než sám spotřeboval, a statky hmotné i nehmotné povahy začal přemísťovat jinde. Až do určité míry si s tím ale dokázal krajinný ekosystém v rámci své rovnovážné oscilace poradit.

Příklad: Neolitický zemědělec začal pro své potřeby obdělávat půdu a leckdy bylo nutné vykácet kus lesa či obdělávat kus kulturní stepi. Prostě začal vnášet do krajiny větší množství dodatkové energie, než krajinný ekosystém předtím vyprodukoval. Když „vyčerpanou“ půdu opustil, posunul se se svým rodem o kus dál a na původním místě pomalu opět nastal návrat k původnímu stavu (les, step...). Vždy podle toho, jaká rostlinná formace tam předtím byla, resp. podle toho, jaké tam byly ekologické podmínky pro vznik konkrétní rostlinné formace.

Tak to v krajině fungovalo až do doby průmyslové revoluce (jak se já domnívám – názory se různí, někdo uvádí uvědomělé a cílené rozdělování ohně, jiní vznik vlastnických vztahů či připoutání člověka na jedno místo – nevolnictví). Dokonce i ve středověku, kdy nebylo na planetě tolik lidí, dokázal krajinný ekosystém svojí vlastní vnitřní autoregulací vyrovnávat nepříznivé zásahy člověka.

V období průmyslové revoluce došlo však k něčemu, co ve stávajících dějinách lidského rodu nemá obdoby. Člověk si přestal z přírody brát pouze potřebné množství jednotlivých statků a veden snahou si zpříjemnit a usnadnit život začal přírodní složky

cílevědomě využívat a leckdy i zneužívat. Proč zneužívat? Protože přetrhl (lépe řečeno narušil) vzájemné vazby a souvislosti mezi jednotlivými složkami, jejich proporcím vyvážením a hlavně narušil tzv. zpětnou vazbu mezi sebou a krajinným ekosystémem. Právě tato zpětná vazba je nesmírně důležitá pro zachování a fungování krajinného ekosystému jako celku a její narušování pokračuje i nadále.

Člověk a energie v nové době

Tím, že člověk začal z přírody více energie brát než do ní vracel, se živočišný druh *Homo sapiens* začal z přírody vyčleňovat a vymaňovat. Někdo namítne: a co zákon zachování hmoty a energie? Vždyť energie je na světě konstantní množství, pouze jeden druh energie přechází v jiný. Ano, správně. Člověk začal energii z přírody brát na jednom místě a přemísťovat ji jinde, kde to pro něj bylo výhodnější a využitelnější. Je pravdou, že z hlediska planetárního ekosystému se „...až tak moc neděje“. Nicméně z hlediska podmínek lokálních (na které je valná většina lidí úzce vázána) se jedná o značný problém. Je-li na jednom místě energie přebytek a na jiném nedostatek, vzniká disproporce: na jednom místě je vody málo – někde jsou záplavy; někde se půda rozumně využívá – jinde jsou hladomory.

Z hlediska planetárního se opravdu nic moc neděje. Někde energii vezmeme (např. těžba uhlí), jinde ji využijeme, přičemž ji do systému ve více nebo méně pozměněné formě vrátíme (exhalace). A tady se začínáme dostávat do antagonistického vztahu s krajinným ekosystémem, protože na místě spotřeby (lépe přeměny), ale i odběru, měníme lokální podmínky (lépe rovnováhu složek), které nemusejí všem organismům (složkám) být úplně „po chuti“.

A právě v tomto momentu nastupuje ekologie (tedy věda o vztahu organismů a prostředí), aby tento změněný vztah zkoumala a na základě dosažených výsledků usměrňovala konání člověka tak, aby bylo v souladu s přírodními podmínkami, v nichž žije.

Malá odbočka o ekologických přístupech. V raných dobách ekologie (po 2. světové válce v USA) se začali vědci znepokojovat nad úbytkem některých živočišných a rostlinných druhů. Jejich zkoumání nakonec vyústilo v poznání, „...že za vším je člověk a člověk je tím vinen“. Na tomto místě je třeba se trochu zastavit, protože tato myšlenka našla o několik let později svoji živnou půdu ve dvou rovinách:

1) u extrémních organizací (problematika globalizace atd.). Zde zapustila hluboké kořeny a nevyvíjela se dál.

2) u na první pohled u seriózní vědecké veřejnosti, která začala chránit vše zvláštní a ojedinělé, leckdy až

militantně (tajit místa výskytu). Ono to tam stejně vyhy-nulo a v podstatě tím bylo nahráváno skupině 1).

Dnes víme a reálná praxe nám to potvrzuje, že oba uvedené přístupy jsou špatné a v podstatě pro samu věc problematické až škodlivé.

MozeK jako přírodní zdroj

Dnešní přístup je poněkud jiný. Zabýváme se podmínkami (prostředím), které ten či onen organismus potřebuje k životu, jak se tyto podmínky mění a zda jsme schopni tyto podmínky udržet v mezích pro něj přijatelných. Zároveň se zkoumá vztah prostředí a vazby k ostatním organismům v lokalitě, ve které vykonávají svoje životní funkce. Tento „ekosystémový“ přístup je komplexní a jak se zdá jediné možný a objektivní. A tak se snažíme chránit celé ekosystémy, protože ochráníme-li ekosystém jako celek, ochráníme i jeho jednotlivé složky. Ani zde však není na místě militantní přístup. Již se v minulosti několikrát stalo, že ekosystém byl chráněn „až k úplnému uchránění“. A tak je otázkou míry, správného nastavení ochranných podmínek konkrétního ekosystému, které musí respektovat jak podmínky lokální, tak podmínky jeho rozumného využívání.

Dostáváme se tak k problematice využívání krajiny, někdy také říkáme přírodních zdrojů. Co to je přírodní zdroj ?

Již sama podstata pojmu „přírodní zdroj“ je velmi široká. Zeptáme-li se odborníků nejrůznějšího zaměření, dostaneme řadu odpovědí, z nichž jsou všechny správné.

Např. hydrolog nám řekne, že přírodním zdrojem je voda (povrchová i podzemní), lesní inženýr nám odpoví, že přírodním zdrojem je les (se všemi jeho produkčními i mimoprodukčními funkcemi), geolog je ochoten vyjmenovat celou škálu ložisek nerostných surovin atd.

Sociologie považuje za největší přírodní zdroj lidskou společnost, resp. její tvůrčí schopnosti. Když celou problematiku domyslíme ještě dál, dojdeme k závěru, že nejdůležitějším přírodním zdrojem je lidský mozek.

Možná, že vám připadá tento můj výrok poněkud nadnesený, ale cožpak není člověk součástí přírody?

Cožpak nevyužívá člověk (resp. druh *Homo sapiens*) především mozku k tomu, aby si zajistil svoji smysluplnou existenci na této planetě?

Když se podíváme do odborné literatury na definici přírodního zdroje, zjistíme, že se jedná o: „...ty části živé nebo neživé přírody, které člověk může nebo nemůže využívat k uspokojování svých potřeb. Jedná se o látky pevné povahy s určitými fyzikálními a chemickými vlastnostmi vhodnými pro výrobu předmětů, či získávání energie.“ Tato definice však není úplná, protože vyčleňuje člověka z ekologických vztahů a přírodní zdroje podřizuje pouze jeho potřebám.

Ale pokračujme dál.

„...za přírodní zdroje je nutno považovat i planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy (ale i houby a mikroorganismy), kterých člověk využívá k získávání potravy, léčiv a ostatních potřeb a požadavků.“

Tato definice je již úplnější, ekologicky správnější a je vedena snahou o nalezení souvislostí mezi živou a neživou povahou přírodních zdrojů.

Ochrana nebo rozumné využívání?

Již delší dobu je známo, že přírodní zdroje můžeme dělit na:

- vyčerpitelné (např. většina nerostných surovin),
- nevyčerpitelné (např. sluneční energie),
- obnovitelné (např. půda, les),
- neobnovitelné (např. organismy – z pohledu genetického).

V současné době jsme svědky stále pokračující diskuse, kam až lidstvo může zajít, když neustále ke své energetické potřebě využívá obrovské množství právě vyčerpitelných zdrojů.

Odpovědi se nehledají snadno, nicméně když si uvědomíme, že přírodním zdrojem je i „šedá kůra mozková“, tak nás toto poznání může naplňovat mírným optimismem. Vzhledem k tomu, že lidstvo v minulosti již několikrát prokázalo svoji nezdolnou životaschopnost, troufám si předpokládat, že i tentokrát použije svůj mozek k tomu, aby dokázalo nalézat v přírodě takové množství energie, kterým nejenže uspokojí svoje potřeby, ale především zároveň nezlíkuje (díky její nadprodukcii) to nej-cennější, za co má zodpovědnost.

Dle mého názoru je tím nejcennějším především planeta (jako taková) s nepřebornou škálou rostlinných a živočišných druhů a s ohromnou diverzitou přírodních a ekologických podmínek. Proto spíše než ochrana přírodních zdrojů by měl být nastoupen trend jejich rozumného a rovnoměrného využívání, a to především v celém jejich spektru a možnostech, které nám jsou schopny (lidstvu jako živočišnému druhu) poskytnout.

Pouhá ochrana přírodních zdrojů (ať už jakkoliv striktně pojatá) totiž jenom oddaluje chvíli, kdy budou všechny snadno dostupné zdroje neodvratně vyčerpány. Proto se musíme zabývat myšlenkou, jak z přírody brát pro lidstvo pouze takové množství energie, které je schopno spotřebovat a efektivně (rozumí se bez odpadu a balastu a nadměrné zátěže prostředí) využít (trvale udržitelný rozvoj).

Vzhledem k tomu, že planeta oplývá takovými možnostmi a lidstvo jich využívá zatím pouze velice úzce, dovoluji si předpokládat, že do budoucnosti nám nezbude stejně nic jiného než se ještě ve větší míře věnovat poznávání ekologických vazeb a souvislostí v krajině a využívat ohromné spektrum, které nám nabízejí. V neposlední řadě budeme muset ještě ve větší míře využívat přírodní obnovitelné zdroje.

Důvod jsme si (doufám, že alespoň trochu) objasnili. Jde tedy o to, abychom do krajinného ekosystému nevnašeli nerovnoměrně energii tam, kde nemůže být opětovně spotřebována, resp. uvedena do koloběhu.

A tak se dostáváme opět na počátek tohoto povídání. Člověk do krajiny neoddělitelně patří, neměl by se snažit si ji jakýmkoli způsobem podmaňovat či nad ní vítězit (neřku-li stavět se do pozice pána tvorstva), protože vždy svou nadměrnou snahou si ji přizpůsobit mění pouze lokální podmínky, které se v konečné fázi mohou obrátit proti němu jakožto živočišnému druhu.

**RNDr. Josef Vopálka,
odbor ekologie krajiny MŽP**

Praze hrozí vyškrtnutí ze seznamu UNESCO

Podle odborníků hrozí České republice mezinárodní ostuda. Stověžatá matka měst by prý mohla být vyškrtuta ze seznamu kulturního dědictví UNESCO. Problémy způsobuje plánovaná stavba mrakodrapů na Pankrácké pláni, projekt tzv. Pražského Manhattanu. Více než stometrové věžáky z betonu, skla a oceli by narušily panoráma Prahy, stály by navíc v ochranném pásmu Pražské památkové rezervace. Pražské panoráma je jedním z nejcennějších památkových aspektů hlavního města, které se Česká republika zavázala podpisem dohody s UNESCO chránit.

„Praha byla zapsána do Listiny UNESCO z několika důvodů. Toto město je vskutku jedním z nejkrásnějších v Evropě, z památkového hlediska je Praha stejně hodnotná jako Řím či Florencie,” vysvětluje hlavní konzervátor Státního památkového ústavu Doc. Josef Štulc. „Jednou z hlavních kvalit, které se Česká republika zavázala přistoupením k Úmluvě o ochraně světového přírodního a kulturního dědictví chránit, je zcela mimořádné pražské panoráma. Jeho narušení by mohlo vést k vyškrtnutí Prahy z Listiny,” varuje Štulc. Podle něj by vyřazení Prahy mělo krajně nepříznivé následky pro celou republiku. Takový krok by byl nejen bezpříkladnou mezinárodní ostudou, ale s největší pravděpodobností by znemožnil zápis dalších českých měst. Na zařazení do seznamu UNESCO dnes čekají například Slavonice, Luhačovice či Třeboň se svojí proslulou rybníční soustavou.

Podobné problémy, které hrozí Praze, prožívá také rakouská Vídeň. Tamní magistrát schválil stavbu výškových budov u hlavního nádraží přímo v centru města. „Mezinárodní komise pro UNESCO se velmi vážně zabývá vyřazením Vídně ze seznamu světového dědictví,” tvrdí docent Štulc. „Historické centrum bude mrakodrapem vážně poškozeno.” Podle Štulce zápolí UNESCO s nevyváženou lokalizací chráněných monumentů. Většina historických měst se nachází na území Evropy, na zbytek světa připadá jen zlomek zapsaného kulturního dědictví. Vznikají proto tlaky na revizi a omezení památek UNESCO v Evropě.

„Ačkoliv se o Pankrácké pláni jedná pouze na pražském magistrátu a radnici Prahy 4, přijatá rozhodnutí mohou mít dopad na celou republiku,” říká JUDr. Ondřej Tošner ze sdružení Arnika. „Špatné řešení může způsobit nenapravitelnou mezinárodní ostudu. Je s podivem, že se do věci dosud nevložilo ministerstvo kultury. Při porušení podmínek Úmluvy

UNESCO může být Praze status světové památky snadno odebrán. Znamenalo by to ovšem, že Česká republika není schopna plnit své závazky a dostát danému slovu.”

„Praha je městem věží, nikoliv mrakodrapů,” říká architekt Vlado Milunić. „Mrakodrapy vznikly v Americe jako reakce na vysokou cenu pozemků a jsou všeobecně chápány jako manifestace síly a moci, zejména peněz.” Podle Miluniće je podstatné umístění výškových budov. „Downtown je shlukem mrakodrapů, zpravidla na dně údolí, v nichž se rozprostírají americká města. Výškové budovy na Pankráci, naše „uptown”, jsou urbanistickou chybou, již bychom měli spíše opravovat než ji prohlubovat tak, jako to udělal Richard Meier se svým stošedesátimetrovým mrakodrapem. Zejména je odsouzeníhodná zpupnost prohlášení, podle něhož nové „uptown” bude protíváhou Pražského hradu,” doplňuje Milunić. „Pražské panoráma je veřejným celosvětovým majetkem a není možné ho zcizit jen proto, že nějaká firma na tom chce vydělat,” uzavírá architekt.

Dostavbou centra Pankrácké pláně se již jedenáct let zabývá Občanská iniciativa Pankráce. Toto sdružení odborníků i laiků se snaží prosadit řešení, které by bylo přínosem pro místní obyvatele i Prahu jako celek. „Velká kapacita kancelářských ploch způsobí neúnosný nárůst automobilismu, spolu s nadlimitním zatížením hlukem a smogem. Musíme také si uvědomit, že mrakodrapy mají stát pouhých třicet metrů od obytné zástavby,” říká předsedkyně Iniciativy Marie Janoušková. Ještě v roce 1995 předpokládalo vedení městské části i hlavního města, že na Pankráci vznikne centrální náměstí Prahy 4, obchody a provozovny služeb.

(tisková zpráva Sdružení Arnika)

Cena Bestia triumphans za období 2000 – 2001 vyhlášena

Dne 13. 2. 2003 organizátoři soutěže Bestia triumphans slavnostně vyhlásili „vítěze“ ceny udělované každoročně největším ničitelům našich památek.

Cena Bestia triumphans je udělována za významný přínos k likvidaci hmotného kulturního dědictví v České republice. Cenu vyhláší, organizuje a uděluje **Rada ceny Bestia triumphans**, kterou tvoří občanské iniciativy s právní subjektivitou nebo nestátní neziskové organizace, které se v rámci své činnosti zabývají ochranou hmotného kulturního dědictví. V současnosti ji tvoří 18 takových uskupení.

III. ročník ceny zahrnul **případy z let 2000 a 2001**. Porotu tvořili zástupci pořádajících občanských iniciativ

sdrúžených v tzv. Radě ceny a nezávislí odborníci různým způsobem profesně spojení s ochranou památek.

Porota obdržela k hodnocení celkem 23 návrhů, jimiž bylo nominováno 22 případů poškozování kulturního dědictví.

Cenu Bestia triumphans, kterou představuje symbolická cihla ze zdemolovaného nádraží Praha - Těšnov, získalo politické vedení městské části Praha 1 v čele s Ing. Janem Bürgermeisterem a Mgr. Jiřina Knížková.

Zdůvodnění ceny

Politické vedení Městské části Praha 1 v čele s bývalým starostou Ing. Janem Bürgermeisterem (nyní náměstkem primátora pro výstavbu) získalo cenu **za opětovné zmaření stanovení regulačních podmínek v území Petřská – náměstí Republiky zablokováním projednání a schválení Regulačního plánu Petřská.**

Bývalá vedoucí odboru památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy **Mgr. Jiřina Knížková** cenu získala **za závažné profesionální selhání, spočívající v nestanovení závazných a omezujících podmínek pro zásahy do komplexu kulturních památek Josefských kasáren včetně související jízdního v území Pražské památkové rezervace.**

Případ svědčí o záměrném amorálním jednání veřejných činitelů ve prospěch krátkodobých komerčních zájmů, které mají být realizovány na úkor veřejných zájmů na ochraně životního prostředí v nejširším smyslu a na úkor trvale využitelného památkového potenciálu historického jádra města. Rozklad veřejné správy postoupil již tak daleko, že obecně závazná městská pravidla pro regulaci výstavby jsou z popudu představitelů města účelově upravována tak, aby vyhověla konkrétnímu komerčnímu záměru.

Pozadí případu

Na základě vládou vyhlášeného výběrového řízení byl objekt Josefských kasáren v polovině 90. let státem prodán společnosti EURO-PROPERTY FUND s.r.o. Pro využití areálu na území Pražské památkové rezervace tehdy nebyly (a dodnes nejsou) stanoveny jasné závazné regulační podmínky. Na základě návrhu Klubu Za starou Prahu ministerstvo kultury svým rozhodnutím z 30. 7. 1999 prohlásilo areál kasáren za kulturní památku s výjimkou koníren. Po projednání žaloby investora bylo 28. 3. 2002 Vrchním soudem v Praze rozhodnutí ministerstva kultury zrušeno.

Zatím byl ovšem připraven megalomanský projekt tzv. polyfunkčního centra, naplněného přešlými komerčními aktivitami, jimiž je historické centrum buď již saturováno (multikino, restaurace) nebo přesyceno (kancelářské prostory) nebo jsou pro něj evidentně škodlivé (drahá parkovací místa, která nevyřeší problém parkování místních obyvatel). Parcela má být zastavěna obří novostavbou převyšující okolní zástavbu, vykonzolidovanou nad přízemní jízdnou, infiltrující do historické hlavní kasárenské budovy a dokonce i pod větší část náměstí Republiky. Parametry stavby: 5 podzemních a 7 nadzemních podlaží, obestavěný prostor 539 470 m³, 125 000 m² podlahových ploch, z toho 65 000 m² v podzemí.

Projekt byl opakovaně kosmeticky upravován, neboť koliduje s řadou předpisů (v poslední době ovšem dokonce začaly být upravovány podzákonné městské předpisy tak, aby vyhověly tomuto záměru!), avšak na jeho podstatě se nic nezměnilo. Jedná se o největší stavební záměr na území Pražské památkové rezervace od doby výstavby severojižní magistrály – a stejně zhoubný. Jeho realizace by přinesla zničení většiny památkových hodnot kasárenských budov, zánik obrovské plochy archeologických situací, narušení panoramatu města další převýšenou utilitární novostavbou a zvýšení už tak neúnosného

dopravního zatížení v historickém jádru města (jen zásobování objektu dle odhadu investora přinese 200 průjezdů nákladních aut ulicí Na poříčí za den). Daleko škodlivější bude ovšem provoz téměř tisícovky parkovacích míst, který zatáhne do centra další osobní automobilovou dopravu, ač místo je ideálně dostupné díky stanici metra i tramvaje. Z důvodu zřízení nájezdů do parkingu má být pro auta zaslepena Revoluční ulice, náměstí Republiky změněno v pěší zónu, ovšem za cenu převedení místní dopravy do sousedních uliček Starého a Nového Města). Nezanedbatelná je i skutečnost, že se zbytečnou komerční budovou zastavuje poslední územní rezerva v historickém jádru města. V září 2002 bylo vydáno územní rozhodnutí.

Projekt má významnou politickou podporu ze strany Městské části Praha 1 i Magistrátu. Při dosavadním projednávání záměru Městská část Praha 1 reprezentovaná starostou Ing. Bürgermeisterem nejen že nevznesla jakékoli námitky proti realizaci investičního záměru, který je v protikladu s řadou veřejných zájmů, ale naopak jej usnesením rady č. 01-0039 z 29. 1. 2001 podpořila a zároveň již na sklonku roku 2000 zastavila projednávání rozpracované závazné dokumentace regulačního plánu zóny Petřská, která byla s tímto záměrem v rozporu. Zadání tohoto podrobného regulačního plánu (jejichž zpracování územní plán Prahy předpokládá) je od té doby znovu ve fázi zadání a radnice Prahy 1 zjevně čeká, až bude obří novostavba schválena. Případný nesouhlas vzniklý uvnitř mechanismu městské správy je účinně likvidován. Poradní sbor primátora pro architekturu, památkovou péči a urbanismus, který projevil k záměru výhrady, byl bezprostředně po odstoupení primátora Kasla z funkce bez náhrady zrušen. Magistrátní Útvar rozvoje hl. m. Prahy musí mít jakékoli výhrady (a projevil jich odvážně mnoho) požeňnány Radou hl. m. Prahy, jinak k nim ostatní údy magistrátu nemusí přihlížet.

Odbor památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy vedený Mgr. Knížkovou začal souhlasit se stavbou po nevýznamných korekcích. Hrubé, opětovné a nepochybně záměrné selhání představuje rozhodnutí č.j. MHMP 60265/01/Maz ze dne 27. 7. 2001, kterým byla vyslovena přípustnost výstavby polyfunkční budovy ve verzi projektu z června 2001. Orgán památkové péče schválil faktickou likvidaci (tehdy prohlášené) kulturní památky bez jediné omezující podmínky! Bez ohledu na stupeň ochrany samotného historického objektu představuje zamýšlená obří novostavba brutální zásah do prostředí městské památkové rezervace – památky UNESCO – a je v příkrém rozporu s podmínkami péče o toto území, stanovenými nařízením vlády č. 66/1971 o památkové rezervaci v Hl. m. Praze („při nové výstavbě a při vnějších úpravách nechráněných objektů se musí dbát architektonických vztahů ke kulturním památkám a jejich souborům, navazovat na jejich objemovou a prostorovou skladbu i prostředí a dotvářet jejich celky přiměřenými prostředky současné architektonické tvorby“).

Dr. Martin Šerák,
tajemník Rady ceny
(redakčně kráceno)

Důležité webové adresy III.

Nevládní ekologické organizace – II. část

Energetika

Alternativa pro venkov	www.alternativa.sf.cz
Centrum pro dopravu a energetiku	http://cde.ecn.cz
EkoWATT - Středisko pro obnovitelné zdroje a úspory energie	www.ekowatt.cz
Energy Centre České Budějovice	www.eccb.cz
Evropské fórum pro efektivní využití energie EFEE	www.temelin.cz
Jihočeské matky	www.jihoceskematky.cz
Liga ekologických alternativ	www.lea.ecn.cz
Nadace Sluníčko	www.slunicko.ecn.cz
SEVEN - Středisko pro efektivní využívání energie, o.p.s.	www.svn.cz

Ekologická výchova

Agentura GAIA	www.ecn.cz/gaia
EVANS - Středisko globální výchovy	www.volny.cz/evans01
Hnutí Brontosaurus	www.brontosaurus.cz
Pavučina - Sdružení středisek ekologické výchovy	www.pavucina-sev.cz
Rezekvítek - Sdružení pro ekologickou výchovu a ochranu přírody	www.rezekvitek.cz
SEVER - Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory	www.ecn.cz/sever
TEREZA	www.terezango.cz
VITA - občanské sdružení	www.vitaova.cz

Ochrana přírody

ČSOP - Ústřední výkonná rada	www.ecn.cz/csop
Hnutí Brontosaurus	www.brontosaurus.cz
Moravský ornitologický spolek	www.iweb.cz/mos
Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor	www.jizerky.ecn.cz
Podblanické ekocentrum ČSOP	www.csop.cz

Právo ŽP, komunitní práce

Ateliér pro životní prostředí	www.volny.cz/atelierzp
BEZK - Brontosauři ekocentrum Zelený klub	www.bezk.ecn.cz
Centrum pro komunitní práci	www.cpkp.cz
Ekologický právní servis	www.i-eps.cz
Nadace Partnerství - program Právo na informace	www.ecn.cz/rtk
Zelený kruh	www.zelenykruh.cz

Granty pro nevládní organizace

Nadace Partnerství	www.nadacepartnerstvi.cz
NROS - Nadace rozvoje občanské společnosti	www.nros.cz
Nadace Sluníčko	www.slunicko.ecn.cz
Nadace VIA pro místní iniciativy	www.nadacevia.cz
OSF - Open Society Fund Praha	www.osf.cz
REC ČR - Regionální Environmentální Centrum	www.reccr.cz , www.rec.org

Velké množství především místních nevládních organizací najdete na <http://cde.ecn.cz>

(Pla)